

Onderwerp Resultaat inkoop jeugdhulp 2016-2017 en voortgang
toegang jeugdhulp

Steller Anita Schnieders

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 61 48 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 5513303

Datum 24-02-2016 Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

In het voorjaar van 2015 (4975023) en rond de zomer van 2015 (5220527) hebben we uw raad geïnformeerd over de inkoop jeugdhulp 2016 en 2017 en over de keuze die gemaakt is rond de inkoopstrategie, de solidariteit en het PGB. Inmiddels is de inkoop van de jeugdhulp afgerond en willen we u informeren over het inhoudelijk resultaat van deze inkoop en het proces kort toelichten.

Wij zijn positief over het resultaat van de inkoop. We hebben met 32 partners contracten gesloten en in deze contracten met ongeveer 130 jeugdhulpaanbieders afspraken gemaakt ten behoeve van vrijwel alle jeugdhulp die we denken de komende twee jaar nodig te hebben om kinderen en hun ouders in relatie tot hun sociale omgeving, op de juiste wijze te ondersteunen. We hebben 77 producten voor jeugdhulp geselecteerd en ingekocht, die aansluiten bij de door ons gestelde transformatiewensen. In deze brief gaan we hier nader op in.¹

Daarnaast willen we u middels deze brief informeren over de voortgang van de toegangsfunctie, wat een belangrijk onderdeel van het jeugdstelsel is en binnen de Wijteams en CJG's wordt uitgevoerd. Vanuit de toegang worden ondersteuningsvragen indien nodig verwezen naar de door ons ingekochte jeugdhulp.

Beleidsdoelen vernieuwing sociaal domein

In ons beleidsplan 'Vernieuwing sociaal domein 2014-2015' hebben we onze ambities en de hierbij behorende leidende principes voor het sociaal domein, (waaronder ook de jeugdhulp) voor de komende jaren vastgesteld: "We willen alle mensen zo goed mogelijk mee laten doen in de samenleving. Zoveel mogelijk op eigen kracht, waar nodig met ondersteuning van het sociaal netwerk. Daar waar nodig zorgen we voor passende ondersteuning: licht en algemeen waar mogelijk, alleen complex en gespecialiseerd waar nodig. De ondersteuning gebeurt zoveel mogelijk dichtbij en op maat. We ontwikkelen een eenvoudiger systeem. En we dragen ook zorg voor een kwalitatief hoogwaardig vangnet voor kwetsbare kinderen en ouders." Deze ambities en leidende principes zijn kader stellend voor de inkoop jeugdhulp.

¹ Een overzicht van zowel de ingekochte producten als de lijst van zorgaanbieders hebben we gepubliceerd op de website: www.rigg.nl

Uitgangssituatie inkoop jeugdhulp 2016-2017

Zoals in onze brief aan uw raad aangekondigd, hebben we als gemeente samen met de andere Groninger gemeenten afgesproken dat de inkoop van alle vormen van jeugdhulp voor 2016-2017 gebeurt voor 23 gemeenten gezamenlijk en op basis van volledige financiële solidariteit. De uitvoering van de inkoop is gemandateerd aan de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten, RIGG.

Bij deze inkoop wilden we rekening houden met verschillende belangen namelijk:

- Alle 23 Groninger gemeenten willen flexibiliteit in het jeugdhulpaanbod om lokaal keuzes te kunnen maken, maar ook garantie van levering wanneer er een serieuze hulpvraag is;
- De Groninger jeugd en hun ouders willen flexibiliteit omdat hun vraag niet te sturen is en ze willen ook een bepaalde zekerheid en garantie van hulp;
- Aanbieders willen zekerheid rondom de vaste kosten en hun voortbestaan, maar aanbieders die in 2015 niet aan bod kwamen willen graag flexibiliteit omdat zij dan kunnen laten zien wat ze te bieden hebben.

Daarnaast waren belangrijke wensen bij de inkoop:

- Een flexibel aanbod dat aansluit bij de wensen van ouders en kinderen;
- Vernieuwing die aansluit bij de transformatiedoelen van de Groninger gemeenten;
- Een flexibel aanbod dat aansluit bij de beweging naar voren: deelname van aanbieders in de lokale teams;
- Samenwerking tussen aanbieders stimuleren;
- Binnen het budget blijven.

Met minder budget toch een passend aanbod?

De budgettaire ruimte voor 2016 voor 23 Groninger gemeenten is in totaal met ongeveer 10 miljoen verminderd ten opzichte van 2015. Deze vermindering in budget denken we op diverse manieren te kunnen opvangen. Ten eerste hebben we door ons inkoopmodel ruimte gecreëerd om te kunnen schuiven tussen de traditionele jeugdhulp domeinen en het aanbod is meer vraaggericht dan aanbodgericht. We verwachten dat betere samenwerking tussen de verschillende domeinen uiteindelijk efficiëntie oplevert.

Bovendien zijn we bezig om de bestanden van de jeugdhulp op te schonen wat een verlaging van de feitelijke jeugdigen in zorg oplevert. Door meer en eerder ondersteuningsvragen op te kunnen vangen in de WIJ-teams denken we minder verwijzingen naar intensieve jeugdhulp te hoeven doen. Als er wel verwijzingen nodig zijn, verwachten we via de toegang in de WIJ-teams gericht te kunnen sturen op een passend aanbod bij de hulpvraag. Om dit te kunnen realiseren is het van groot belang dat de kwaliteit en WIJ-teams goed is en dat de formatie passend is bij de hulpvragen die in de wijk leven. Hier gaan we in het laatste onderdeel van deze brief bij het kopje *Rapportage Toegang en referentiekader Toegang Jeugdhulp Groninger gemeenten* nader op in.

Wij zijn ons er evenwel van bewust dat de sturing op deze ondersteuningsvraag voor jeugdhulp niet volledig beheersbaar is. Huisartsen bijvoorbeeld, hebben een autonome positie om te verwijzen naar passende jeugdhulp. Samenwerking en goede communicatie met huisartsen vanuit de WIJ-teams blijft daarom belangrijk. Ook de verwijzingen naar jeugdhulp vanuit de jeugdbescherming en kinderrechter zijn wettelijk binnen de Jeugdwet vastgelegd. Het is daarom van belang om goed te blijven monitoren om de uitputting van het jeugdhulp budget te blijven volgen. Tot slot hebben we geconstateerd dat de uitgaven in het PGB budget lager uitgevallen zijn in 2015 dan geraamd. We verwachten dat een deel hiervan structureel is.

Stadse wensen

Voor ons als gemeente Groningen betekent dit: ingekochte jeugdhulp moest aan sluiten bij de gebiedsgerichte aanpak, de doorontwikkeling van de WIJ-teams en de specifieke hulp- en ondersteuningsvragen die er binnen onze gemeente zijn. Andere wensen waren daarnaast: voldoende ruimte voor zorginhoudelijke vernieuwing bij zowel bestaande als nieuwe aanbieders, mogelijkheden voor arrangementen, voldoende ruimte voor kleine en nieuwe aanbieders om jeugdhulp te kunnen leveren, voldoende keuzevrijheid voor ouders bij minder intensieve ondersteuningsvormen.

Proces: regionale samenwerking in Europese aanbesteding

Gezien het feit dat we als Groninger gemeenten te maken hadden met ruim 160 aanbieders van Jeugdhulp en het totaal aan te besteden bedrag meer dan 100 miljoen was hebben we gekozen voor een Europese aanbesteding. Dit was een nieuwe vorm van inkoop en betekende voor alle partijen een intensieve en enerverende periode. In de selectiefase hebben de aanbieders kunnen inschrijven op basis van een selectiedocument waarin we vroegen om vernieuwende producten te beschrijven. Dit leverde een grote hoeveelheid producten op, waaronder ook veel innovatieve en getransformeerde trajecten. Op de producten die positief beoordeeld zijn konden de jeugdhulpaanbieders in de tweede fase, de gunningsfase, bieden en hun prijs bekend maken. Dit proces is eind december met de definitieve gunning afgerond.

Garantie voor het zorglandschap met meer lokale vrijheid

Uiteindelijk levert de aanbesteding een verdeling op waarbij 62,2 miljoen euro (ongeveer 78% van het ZIN budget) gegund is aan aanbieders met die producten waarvan we beoordeeld hebben dat deze onmisbaar en noodzakelijk zijn voor het (jeugd)zorglandschap. U moet hierbij denken aan: pleegzorg, verblijf jeugdzorg plus, jeugdreclassering, jeugdbescherming, specialistische ambulante jeugdhulptrajecten; specialistische dagbehandeling; specialistische geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en verblijfsfuncties voor (licht)verstandelijk beperkte kinderen.

Naast deze garantie voor de continuïteit in het zorglandschap is er meer ruimte beschikbaar gekomen voor de inrichting van de lokale teams, onze WIJ-teams, en voor verwijzingen naar die aanbieders waar wij graag mee samenwerken. Dit valt onder het zogenaamde variabele deel van de inkoop. Voor het realiseren van onze WIJ aanpak hebben wij een passende formatie jeugdhulp nodig om de juiste ambulante ondersteuning voor jeugd te kunnen bieden. Een belangrijk resultaat van deze manier van inkopen is dat we nu afspraken kunnen maken met die aanbieders die wij voor deze formatie nodig hebben. Om de kwaliteit van de toegang in de WIJ-teams te kunnen garanderen hebben we vanuit de inkoop jeugd af kunnen spreken dat er in ieder WIJ-team specifieke uren voor gedragswetenschappelijke inbreng beschikbaar is.

Dit zijn belangrijke stappen voorwaarts voor de inrichting van de elf WIJ-teams in de stad en de benodigde kwaliteit van jeugdhulp hierbinnen.

Daarnaast heeft de RIGG namens de Groninger gemeenten voor 16,6 miljoen euro aan contracten afgesloten voor voorzieningen zoals Veilig Thuis, de Toegang bij de GGD, de regionale bereikbaarheidsdienst en bovenregionale zorg. Uit het totale jeugdhulpbudget is, naast ZIN, een substantieel deel gereserveerd voor de toekenning van PGB's voor jeugdhulp en ondersteuning (ongeveer 30 miljoen euro voor 23 gemeenten).

Inhoudelijk resultaten van de aanbesteding

In de aanbesteding hebben we erop gestuurd om zoveel mogelijk stappen te kunnen maken in de door ons gewenste transformatie van de jeugdhulp. We waren op zoek naar integrale en domein overstijgende trajecten, waarbij de samenwerking tussen aanbieders wordt gestimuleerd. Daarnaast zijn er enkele cruciale thema's in de hulpvragen van jeugdigen en aansluiting bij passend onderwijs waarvoor wij dringend samenwerking en nieuwe producten zochten. Deze onderwerpen zijn ook vastgesteld in de transformatie agenda jeugdhulp Groninger gemeenten. U kunt hierbij denken aan : (v)echtscheiding, innovatie en flexibilisering van de pleegzorg, integraal traject spoedhulp, Fact Jeugd: gericht op jeugdigen en gezinnen met complexe (psychiatrische/verslavings) problematiek, thuiszitters, integraal traject vroeg signalering bij ontwikkelingsproblemen jonge kinderen. Hiermee stimuleren we dat onder eindverantwoordelijkheid van één jeugdhulpaanbieder de samenwerking van diverse aanbieders voor kinderen rond het benoemde thema tot stand komt. We zijn tevreden dat er 19 van de 77 producten tot deze integrale trajecten behoren en verwachten hier veel van voor onze vernieuwing van jeugdhulp en het sociaal domein.

Minder administratieve lasten en kleine aanbieders

We hebben als gemeenten bij de aanbesteding van te voren vast gesteld dat de administratieve lasten van het jeugdstelsel verminderd zouden moeten worden. Minder contractpartners is een middel hiertoe: dit betekent een verhoging van de efficiency en een verlaging van de overhead aan de zijde van zowel gemeenten als aanbieders. Als resultaat van deze aanbesteding hebben we nu een aanzienlijk minder aantal contractpartners (32 i.p.v. 170) waarvan wij administratieve handelingen verwachten en waar wij als gemeenten administratief mee communiceren. Deze contractpartners hebben vaak meerdere jeugdhulpaanbieders onder zich waarvoor zij vervolgens de administratie doen. Dit hebben we gedaan omdat het voor veel kleine partijen moeilijk bleek te zijn om mee te kunnen komen in de administratieve verplichtingen die we met elkaar hebben gekregen, mede door landelijke systemen. Deze kleinere aanbieders moeten de kans krijgen om jeugdhulp te leveren zonder zich daarbij buitenproportioneel zorgen te hoeven maken over de administratie. Van de in totaal 130 aanbieders die onder de 32 contractpartners vallen, zijn ongeveer 85 kleinere aanbieders, zoals kleine GGZ praktijken, zorgboerderijen, zogenaamde éénpitters en kleine instellingen. Wat de budgetomvang van deze aanbieders wordt is nu nog niet te bepalen. Zij vallen onder het variabele deel van de contracten, wat betekent dat de Wij-teams, maar ook huisartsen naar deze kleinere aanbieders kunnen verwijzen aan de hand van de ondersteuningsvraag van de jeugdige en ouders. Wanneer deze aanbieder passende ondersteuning biedt zal er vraag naar zijn/haar producten ontstaan.

Ontwikkeling

Met deze inkoop jeugdhulp hebben we belangrijke stappen hebben gezet in het realiseren van onze ambities binnen het sociale domein. We denken dat we een eerste vertaling van de transformatiegedachte in de ingekochte producten hebben kunnen omzetten. Maar hiermee zijn we er nog niet.

De regionale transformatieagenda voor de jeugdhulp kent nog een aantal belangrijke thema's die we als stad ook onderschrijven zoals: de flexibilisering en innovatie van de pleegzorg, de aansluiting van het gedwongen kader (de jeugdbescherming) bij onze WIJ-teams, de kwaliteit van de toegang, veiligheid, coördinatie en bereikbaarheid van de crisisopvang, ketensamenwerking van de veiligheidsinstanties, vermindering van de instroom jeugdbescherming en jeugdreclassering, vermindering van de intensieve zorg met als resultaat bedden en reductie en vergroting van de ambulante inzet vanuit de intensieve jeugdhulp. Komende twee jaar sturen we als Groninger gemeenten actief op de doorontwikkeling van deze thema's.

Evaluatie

Het inkoopproces wordt de komende periode geëvalueerd met de gemeenten, de aanbieders en de RIGG. Deze evaluatie nemen we mee in onze andere evaluaties van het inkoopproces rond de decentralisaties en betrekken we in de voorbereiding op de inkoop 2018. Voorop staat dat aanbesteden in deze omvang nieuw was voor zowel de jeugdhulpaanbieders als ons als gemeenten en dat het een intensief en complex proces is geweest, waarvan we veel hebben geleerd en het resultaat bevredigend is.

Rapportage Toegang en referentiekader Toegang Jeugdhulp Groninger gemeenten

Zoals in het eerste deel van deze brief al vermeld is voor de werking van het nieuwe jeugdstelsel een goede toegang voor de instroom van kinderen naar de juiste jeugdhulp onontbeerlijk. In de eerste helft van 2015 ging de aandacht van onze toegang naar het op orde krijgen van werkprocessen en het ontdekken van de nieuwe rol. Dit betekent ook dat vernieuwing en uitvoering van oude en nieuwe vormen van jeugdhulp hand in hand moesten gaan. Gelukkig namen en nemen de professionals hun verantwoordelijkheid zodat er geen gaten vallen in de zorg. Zoals ook met u besproken tijdens de sessies voortgangsinformatie Vernieuwing Sociaal Domein, is er de afgelopen periode veel aandacht gegaan naar het organisatorisch op orde krijgen van de basistaken.

Ook is het u bekend, dat we als Groninger gemeenten in 2016 en 2017 financiële solidariteit hebben afgesproken voor het gehele jeugdhulpbudget. Dit betekent dat de kwaliteit en kwantiteit van de toegang tot de jeugdhulp in alle 23 gemeenten stevig verankerd moet zijn. Om inzicht te verkrijgen in zaken die goed gaan in de toegang en in de zaken die verbetering behoeven heeft het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling PG&Z rond de zomer een tussentijdse screening laten uitvoeren om met aanbevelingen te komen hoe de toegang te verbeteren (bijlage 1). Bekeken vanuit het perspectief van wat er sinds de invoering van de Jeugdwet (1-1-2015) in een dergelijke korte tijd verwacht kon worden, is er in de Groninger Gemeenten al veel vooruitgang geboekt. Vanuit het perspectief van wat er nodig is voor een 'kwalitatief goed en efficiënt werkend jeugdstelsel, waar kinderen gezond en veilig op kunnen groeien', valt er echter ook nog wel het een en ander te doen. Ook wij (h)erkennen de genoemde verbeterpunten in de screening.

Het DB PG&Z heeft vervolgens aan de RIGG gevraagd om, in het verlengde van deze inventarisatie, een gemeenschappelijk referentiekader op te stellen voor alle Groninger gemeenten. Dit referentiekader geeft richting aan het verbeteren van de kwaliteit van de Toegang, in de casusregie en veiligheid. Dit referentiekader is in het DB PG&Z van 29 januari 2016 vastgesteld (bijlage 2).

Het DB heeft daarnaast besloten om de 23 Groninger gemeenten te adviseren om een werkproces in gang te zetten om zichzelf aan de hand van het kader te toetsen en elkaar te toetsen. De RIGG heeft de opdracht gekregen om zicht te krijgen op de kwaliteit van de toegang in alle basisteams in gemeenten middels een onderzoek in de zomer van 2016 .

Voortgang toegangstaken in de WIJ-teams

Zoals gezegd, herkennen wij ons in de aanbevelingen van het screeningsrapport van de Toegang, en constateren dat deze voor een deel samenvallen met het inspectie rapport n.a.v. de casus D. Beide sluiten goed aan bij de opzet en uitgangspunten die we hanteren in onze WIJ aanpak. Hierbij kunnen we het referentiekader Toegang jeugdhulp Groninger Gemeenten dus goed gebruiken als praktische leidraad en dit doen we dus ook. Sinds het verschijnen van deze twee rapporten hebben we natuurlijk niet stil gezeten.

We hebben ingezet op verbetering van de werkprocessen van de Toegang, verheldering in de taakverdeling en verantwoordelijkheden binnen de toegang waar het gaat om de veiligheid van kinderen, het werken met een veiligheidstaxatie instrument, de samenwerking met Veilig Thuis en hebben de eerste stappen gedaan in het inrichten van onze ondersteuningsstructuur van de WIJ-teams waar het jeugd betreft.

In de WIJ-teams is en blijft het druk met de toegangstaken en basisondersteuning, maar stap voor stap werken we aan een kwalitatieve verbetering van onze basisondersteuning en van de toegang. In Groningen doen we dat op basis van onze WIJ aanpak en filosofie. Voor 2016 is het van belang dat we de beschikking hebben over voldoende gekwalificeerd personeel, inclusief de bijbehorende ondersteuning structuur. Voor de toegangsfuncties is dat grotendeels geborgd en voor de personele invulling van de jeugdhulptaken in de WIJ-teams denken we dit in april op orde te hebben. Uw raad heeft ook in 2016 extra middelen specifiek voor de toegang jeugd ter beschikking gesteld.

Wij zijn van mening dat de gemeente Groningen met de WIJ aanpak op de goede weg is om kwalitatief en kwantitatief een goede toegang tot de jeugdhulp te borgen. Daarnaast zijn we door de samenwerking binnen de RIGG met de andere Groninger gemeenten en de jeugdhulpaanbieders, in het afgelopen jaar in staat geweest om de kritische factoren van de transitie en de transformatie te (h)erkennen en daarop in te spelen.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over het resultaat en het de inkoop van de Jeugdhulp 2016 en 2017 en voortgang van de toegangstaken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten

TOEGANG JEUGDHULP GRONINGER GEMEENTEN

Inventarisatie kansen en zorgen en
een aanzet tot verbetering

Uitgave van de Regionale Inkoop Organisatie Groningen (RIGG)

November 2015

www.rigg.nl

rigg.secretariaat@groningen.nl

VOORWOORD

Vanaf januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de jeugdhulp. In de provincie Groningen werken we als 23 gemeenten samen met de professionals van de uitvoerende jeugdhulp organisaties aan de vormgeving van een nieuw jeugdstelsel. Tegelijkertijd moet de uitvoering van het dagelijkse jeugdhulp ook gewaarborgd blijven. Dit betekent dat vernieuwing en uitvoering van oude en nieuwe vormen van jeugdhulp hand in hand moeten gaan. Dat is geen geringe opgave! Met trots constateer ik dat alle partijen in onze regio er met grote betrokkenheid aan werken om deze 'klus' te klaren, vol inzet, creativiteit en volhardendheid. Zij verdienen daarvoor een compliment.

Voor de werking van het nieuwe jeugdstelsel is een kwalitatief stevige toegang voor de instroom van kinderen naar de jeugdhulp onontbeerlijk. In de eerste maanden van 2015 ging de aandacht van de lokale basisteams vooral uit naar het ontdekken en ontwikkelen van hun nieuwe rol en basistaken. Het beeld van deze beginperiode is dat een aantal zaken bij de lokale teams organisatorisch nog niet voldoende is geregeld, maar dat de professionals hun verantwoordelijkheid nemen en de samenwerkende organisaties geen gaten willen laten vallen. Tegen deze achtergrond en vanwege het grote belang van een goede toegang hebben we als Dagelijks Bestuur rond de zomer een screening laten uitvoeren. Om inzicht te krijgen in de zaken die goed gaan in de toegang, maar ook in de zaken die verbetering vragen. Dit rapport doet verslag van deze inventarisatie en geeft de verbeterpunten en de aanpak van de gemeenten hierop weer.

Wij zijn niet de enigen die de transitie en transformatie van de jeugdhulp monitoren. Ook landelijk en politiek wordt de voortgang van gemeenten in deze taken op de voet gevolgd. Zo is onlangs het tweede rapport van de Kinderombudsman Marc Dullaert verschenen. Het rapport legt de vinger op enkele herkenbare gevoelige plekken van het nieuwe jeugdstelsel. De Kinderombudsman vraagt gemeenten om prioriteit te geven aan het op orde brengen van de essentiële randvoorwaarden voor een sterke toegang. Ook vraagt hij prioriteit te geven aan het verbeteren van de afstemming tussen verwijzers en andere professionals in de toegang. Hij wijst erop dat onvoldoende kennis en handelingsverlegenheid in de toegang kunnen leiden tot onveilige situaties. Het borgen van voldoende expertise in de toegang vermindert het risico dat problemen niet op tijd gesignaleerd en opgepakt worden, of dat kinderen niet de best passende hulp krijgen.

De Groninger gemeenten onderstrepen het belang van deze prioriteiten. Overigens was uit het rapport van Marc Dullaert ook op te maken dat hij gemeenten verweet het financiële belang boven het inhoudelijke belang van goede jeugdhulp te stellen. Met de afspraken die we nu met elkaar maken, laten we voldoende zien dat dit voor de Groninger gemeenten niet op gaat. Met het nieuwe referentiekader als basis hebben we er vertrouwen in dat we de komende tijd een flinke stap voorwaarts kunnen en willen zetten in de verbetering van de toegang voor de jeugdhulp.

Namens het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg

Herwil van Gelder,
Portefeuillehouder Jeugd

SAMENVATTING

Met de invoering van de nieuwe Jeugdwet op 1 januari 2015 is de decentralisatie en de inrichting van het nieuwe jeugdstelsel van start gegaan. Het nieuwe stelsel moet ertoe leiden dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving. Om dit te bereiken is de toegang tot de jeugdhulp anders ingericht. De 23 gemeenten in de regio Groningen zien het niveau en de kwaliteit van de voorzieningen in de toegang als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Elke Groninger gemeente heeft lokaal de toegang tot de jeugdhulp georganiseerd in basisteams, die ondersteuning en hulp op maat leveren. Een lokaal basisteam¹ bestaat uit professionals, die elkaar vanuit diverse achtergronden en kennisgebieden aanvullen met specifieke kennis en vaardigheden. In het basisteam is een aantal medewerkers gemandateerd door de colleges om een besluit tot een zorgtoewijzing te kunnen nemen. Bij meer complexe ondersteuningsvragen of bij zorgen over de veiligheid van een jeugdige kunnen de medewerkers van het basisteam een beroep doen op medewerkers uit de expertpool.

Inventarisatie successen en verbeterpunten in de toegang

Vanaf het begin is er in het lokale veld hard gewerkt aan de realisatie van de nieuwe infrastructuur en de uitvoering van de nieuwe taken en rollen. Net als in andere delen van het land gaat dit gepaard met opstartproblemen. Daarbij is het vooral de uitdaging om de inrichting en werkwijze van de basisteams aan te laten sluiten bij de lokale vraag en de transformatie te realiseren. Medio 2015 heeft het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z) aan de Regionale Inkoop Organisatie Groninger Gemeenten (RIGG) gevraagd om in samenwerking met de gemeenten en aanbieders een inventarisatie te maken van de successen en de verbeterpunten in de toegang. En op basis hiervan advies uit te brengen over mogelijke verbetering van het functioneren van de toegang.

Advies- en ondersteuningsteam Toegang

Om hier uitvoering aan te geven is een 'Advies- en ondersteuningsteam Toegang' opgericht, dat bestond uit vertegenwoordigers van zowel de RIGG/gemeenten als de zorgaanbieders. Dit team heeft in de zomerperiode van 2015 interviews gehouden met diverse vertegenwoordigers uit het lokale veld van de Groninger regio's. Daar waar mogelijk heeft het team ter plekke vraagstukken opgepakt, oplossingen uitgezet of in een vervolgesprek nader besproken. Ook heeft het team alle informatie geanalyseerd en op basis daarvan een advies opgesteld met verbeterpunten voor de gemeenten.

Conclusie: we zijn een eind op weg, maar er zijn ook belangrijke verbeterpunten

Belangrijke conclusie op basis van de analyse is dat er al veel goed gaat in de toegang, ondanks de hoeveelheid en diversiteit van de nieuwe taken. De basisteams zijn ingericht, medewerkers leren elkaar kennen en weten elkaar steeds beter te benutten. Ook heeft het samenbundelen van kennis en expertise op verschillende plekken geleid tot efficiëntere, meer op elkaar aansluitende trajecten. Vanuit het perspectief van wat er in deze korte tijd verwacht mag worden is de conclusie dan ook dat we al een eind op weg zijn. Vanuit het perspectief van wat er nodig is voor een kwalitatief goed en efficiënt werkend jeugdstelsel zijn er echter ook belangrijke verbeterpunten gesignaleerd. Gemeenten willen hiermee aan de slag, om de transformatiedoelen uiteindelijk ook echt te bereiken en te zorgen voor een evenwichtig gebruik van jeugdhulp. Met als uiteindelijke doel een klimaat te creëren waarin jeugdigen gezond en veilig op kunnen groeien en maatschappelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

Verbeterpunten

- a) Veel medewerkers zijn nog onvoldoende op de hoogte van de opzet en de werking van het nieuwe jeugdstelsel en de afspraken die hierover zijn gemaakt. Daardoor komt bijvoorbeeld het transformatiedoel *één gezin, één plan, één regisseur* nog maar langzaam op gang. Dit komt voornamelijk doordat:

---

¹ Sociaal team, CJG, wijkteam, etc.

- familiegroepsplannen te weinig worden ingezet op de manier waarop deze bedoeld zijn;
  - de kwaliteit en de wijze van uitvoering van casusregie verschillen vertoont.
- b) De inrichting, de werkwijze en de uitvoering van de jeugdhulp in de basisteams is in ontwikkeling. De gemeenten zijn nog aan het ontdekken hoe groot de basisteams moeten zijn, om te kunnen voorzien in de vraag. Voorlopig lijkt het erop dat de inrichting en grootte van de basisteams nu te weinig is afgestemd op wat in het nieuwe stelsel wordt gevraagd. Er is vaak sprake van grote werkdruk en er is meer verspreiding en borging van kennis nodig.
- c) We krijgen nu zicht op de kennis en de competenties die casusregisseurs en andere medewerkers van basisteams in huis moeten hebben. Het blijkt dat een groot aantal medewerkers moet worden bijgeschoold en getraind. Er is een investering nodig in de professionalisering en deskundigheidsbevordering van de medewerkers in de basisteams.
- d) Methodisch werken als team is een aandachtspunt. Individuele medewerkers gebruiken nog vaak eigen methoden en werkwijzen, terwijl een uniforme methode voorwaarde is voor integraal werken. Tijdens werkoverleggen delen zij gegevens met elkaar. Dit gaat met de beste bedoelingen, maar niet altijd samen en in overleg met de jeugdige en de opvoeder(s). Daardoor komen de richtlijnen rondom de privacy soms in het gedrang.
- e) Casusregisseurs in de basisteams kunnen meer gebruik maken van experts bij het bepalen wat er moet gebeuren. Hiermee kan hulp efficiënter worden ingezet en wordt voorkomen dat de inzet van specialistische hulp te lang op zich laat wachten of uit onzekerheid juist te snel wordt ingezet. Aandachtspunt hierbij is dat de inzet en de beschikbaarheid van de expertpoolleden voor verbetering vatbaar is.
- f) Het herkennen van signalen die kunnen wijzen op een ontwikkelingsbedreiging, deze bespreken met ouders en weten hoe te handelen bij veiligheidsvraagstukken blijkt voor veel medewerkers niet vanzelfsprekend. Routes inzake veiligheid zijn daarbij een aandachtspunt.
- g) De samenwerking met de huisartsen moet in veel gemeenten nog tot ontwikkeling komen. De huisartsen zijn onze belangrijkste samenwerkingspartners, omdat 50-70% van de zorgtoeleiding via hen verloopt. Door meer samen te werken krijgen we inzicht in welke hulp wordt ingezet en waarom.

Aanpak: Wat gaan de gemeenten doen?

Het DB is op 11 september 2015 akkoord gegaan met het advies van de RIGG over verbetering van de toegang. De Groninger gemeenten hebben met elkaar afgesproken om de volgende acties te ondernemen.

- De RIGG/de 'werkgroep Toegang' stelt een gemeenschappelijk referentiekader 'Toegang Groninger Gemeenten' op voor de toegang over met name de casusregie, de zorgtoewijzingen en de veiligheid. De RIGG werkt hierin ook de noodzakelijke verbeteracties voor de gemeenten uit.
- De Groninger gemeenten hebben met elkaar afgesproken om zich op basis van het referentiekader in te zetten om de kwaliteit van de lokale teams te verbeteren tot het benodigde basisniveau.
- De RIGG monitort de verbetering van de basisteams door de gemeenten zelf en ook met behulp van de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd C4Youth 2.0.
- De RIGG draagt zorg voor heldere instructies bij de zorgroute veiligheid en blijft daarnaast de routes daar waar mogelijk versimpelen en verhelderen. Tevens zal er een overzicht gegeven worden met een aanbod aan trainingen op het gebied van veiligheid
- De RIGG draagt zorg voor een visuele verheldering van de zorgroutes via een filmpje en plaatst deze op de site van de RIGG.
- De RIGG stelt een coördinator aan die zorgt voor een efficiëntere inzet van de leden van de expertpool, zowel qua formatie als qua inzet en in afstemming met regionale behoeften. Tevens zorgt deze voor verbetering van de bereikbaarheid en de zichtbaarheid van de expertpool.

Inhoud

VOORWOORD.....	3
SAMENVATTING	4
1. INLEIDING.....	7
1.1 Situatie in Groningen.....	7
1.2 Aanleiding	7
1.3 Werkwijze	8
1.4 Leeswijzer	8
2. UITKOMSTEN	10
2.1 Wat gaat goed?	10
2.2 Wat kan beter?.....	10
3. WAT GAAN DE GEMEENTEN DOEN?	14
3.1 Acties RIGG	14
3.2 Acties gemeenten.....	14
BIJLAGE: KADERS EN UITGANGSPUNTEN	15
1. Werken met een familiegroepsplan.....	15
2. Casusregie.....	15
3. Inrichting en werkwijze basisteams	15
4. Kwaliteit medewerkers basisteam	16
5. Planmatig en methodisch werken.....	16

1. INLEIDING

Met de invoering van de nieuwe Jeugdwet op 1 januari 2015 is de decentralisatie en de inrichting van het nieuwe jeugdstelsel van start gegaan. Het nieuwe stelsel moet ertoe leiden dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving. Jeugdigen en hun ouders moeten in staat worden gesteld om samen met hun netwerk en in hun eigen omgeving problemen, indien mogelijk zelfstandig en onder eigen regie, op te pakken en op te lossen. Noodzakelijke (specialistische) hulp moet tijdig geboden worden. Belangrijke transformatiedoelen zijn:

- Normaliseren, 'ontzorgen' en 'demedicaliseren' van de jeugdhulp.
- Meer ruimte te bieden aan professionals.
- Mobiliseren van eigen kracht van de jeugdige, het gezinssysteem en de sociale netwerken.
- Lichte inzet waar mogelijk, zware inzet waar nodig (voorkomen van escalatie).
- Leveren van integrale hulp ingezet volgens het uitgangspunt *één gezin, één plan, één regisseur*.

1.1 Situatie in Groningen

De 23 Groninger gemeenten hebben ervoor gekozen om gezamenlijk de transformatie van het jeugdstelsel en de invoering van de nieuwe Jeugdwet voor te bereiden en uit te voeren. De gemeenten hebben besloten om voor een periode van tenminste drie jaar samen jeugdhulp in te kopen, solidair te zijn op de kosten en samen te transformeren. In dit kader is de inkoop en transformatie van de jeugdhulp opgenomen in de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid en Zorg (GR PG&Z) en is de Regionale Inkoop Organisatie Groninger Gemeenten (de RIGG) opgericht.

Om de gewenste omslag te maken is de toegang tot de jeugdzorg anders ingericht. De 23 Groninger gemeenten zien het niveau en de kwaliteit van de voorzieningen in de toegang als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Voor hen vormt het Groninger Functioneel Model de leidraad bij de inrichting ervan. Elke Groninger gemeente heeft lokaal de toegang tot de jeugdhulp georganiseerd in basisteams, die ondersteuning en zorg op maat leveren. Een lokaal basisteam² bestaat uit professionals, die elkaar vanuit diverse achtergronden en kennisgebieden aanvullen met specifieke kennis en vaardigheden. In het basisteam is een aantal medewerkers gemandateerd door de colleges om een besluit tot een zorgtoewijzing te kunnen nemen. Bij meer complexe ondersteuningsvragen of bij zorgen over de veiligheid van een jeugdige kunnen de medewerkers van het basisteam een beroep doen op medewerkers uit de expertpool, voor consultatie, advies en de inzet van specialistisch casemanagement. Deze pool bestaat uit diverse deskundigen met uiteenlopende kennisgebieden. Bij een zorgtoewijzing van een kind dat vermoedelijk intensieve ondersteuning nodig heeft is een advies van de expertpool verplicht.

1.2 Aanleiding

De transformatie gaat dus gepaard met een geheel nieuwe infrastructuur met nieuwe rollen, taken, werkprocessen en een gewijzigde administratieve afhandeling. Daarmee stelt de transformatie hoge eisen aan de basisteams en de inrichting van de toegang in het lokale veld. In het eerste half jaar hebben de medewerkers van de basisteams in de Groninger gemeenten forse inspanningen geleverd om de gewenste omslag te kunnen maken. Dit was geen gemakkelijke opgave, omdat de nieuwe werkwijze ingevoerd moest worden, terwijl het reguliere werk wel gewoon door ging. We zien dat de professionals met grote betrokkenheid en inzet aan de slag zijn gegaan en daardoor duidelijke voortgang hebben bereikt. In vergelijking met andere regio's in Nederland doet onze regio het goed.

Maar net als in andere delen van het land is ook in de Groningen sprake van opstartproblemen, onder andere op het gebied van de inrichting van de toegang en de zorgtoeleiding. Daarbij is het vooral de uitdaging om de

---

² Sociaal team, CJG, wijkteam, etc.

inrichting en werkwijze van de basisteams aan te laten sluiten bij de lokale vraag en de transformatie te realiseren. Medio 2015 heeft het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z) aan de Regionale Inkoop Organisatie Groninger Gemeenten (RIGG) de volgende twee vragen gesteld.

- Maak in samenwerking met de gemeenten en aanbieders een inventarisatie van de successen en de verbeterpunten in de toegang en breng advies uit over de wijze waarop het functioneren van de toegang verbeterd kan worden.
- Pak daar waar mogelijk al vraagstukken op en los ze in samenspraak met de lokale teams op.

1.3 Werkwijze

Om hier uitvoering aan te geven is een 'Advies- en ondersteuningsteam Toegang' opgericht, dat bestond uit vertegenwoordigers van zowel de RIGG/gemeenten als zorgaanbieders. Het team heeft interviews gehouden met vertegenwoordigers uit het lokale veld, namelijk beleidsmedewerkers, leidinggevendenden, coördinatoren en medewerkers van de basisteams. De beleidsambtenaren jeugd van de gemeenten hebben de te interviewen teams samengesteld. Aan hen is ook gevraagd de medewerkers uit de basisteams uit te nodigen en alle betrokkenen te informeren over het doel en de opzet van de interviews. Uiteindelijk bleek dit in de praktijk niet helemaal goed uit te werken, en was er sprake van een ondervertegenwoordiging van medewerkers uit de basisteams.

De gesprekken zijn gevoerd in de periode juni-juli 2015 in de acht regio's in de 23 Groninger gemeenten. Tijdens de gesprekken is aandacht besteed aan de volgende gespreksonderwerpen:

- Wat gaat goed?
- Wat kan beter?
- Welke oplossingsrichtingen en suggesties kun je aandragen?
- Heb je nog verder vragen en/of aandachtspunten?

Tijdens de gesprekken zijn aangedragen vraagstukken daar waar mogelijk direct opgepakt, zoals:

- Geven van een laatste duwtje om toch zaken anders aan te pakken, zoals het organiseren van meer deskundigheid in de basisteams.
- Erop wijzen waar welke informatie te vinden is.
- Geven van meer uitleg over de casusregisseur, de rol en taken van de expertpool, de sociale kaart en gecontracteerde aanbieders, etc.
- Aangeven dat knelpunten worden herkend en dat hier iets aan gaat gebeuren, bijvoorbeeld in de vorm van trainingen veiligheid vanuit de expertpool/Jeugdbescherming Noord en Veilig Thuis.

Om een compleet beeld te krijgen is bij de analyse ook gebruik gemaakt van de input van zorgaanbieders met medewerkers die zitting hebben in de basisteams. Diverse zorgaanbieders zijn gevraagd informatie aan te leveren, of hebben dit spontaan gedaan. Hierbij is informatie aangeleverd vanuit de verschillende zorgdomeinen; de Verstandelijk Gehandicaptenzorg (VG), de Jeugdzorg, Veilig Thuis, MEE Integrale Vroeghulp en Jeugd-GGz. Ook is gebruik gemaakt van indrukken van medewerkers van de expertpool.

In augustus heeft het Advies- en ondersteuningsteam een terugkoppeling gegeven van de uitkomsten van de interviews aan de beleidsambtenaren Jeugd. Daarbij is voorgesteld vervolgesprekken te houden in aansluiting op de wensen van het lokale veld, bijvoorbeeld met een uitleg over de zorgroutes door de expertpoolleden of over welke informatie op de site van de RIGG is te vinden door de helpdesk van de RIGG.

In september heeft het Advies- en ondersteuningsteam advies uitgebracht aan het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z). Het DB is op 11 september 2015 akkoord gegaan met de verbetervoorstellen.

1.4 Leeswijzer

In deze *Aanpak Toegang Jeugdhulp Groninger Gemeenten* staan in hoofdstuk 2 de uitkomsten van de analyse van het Advies- en ondersteuningsteam. Er wordt aangegeven wat er goed gaat en wat er beter kan. In

hoofdstuk 3 staan de acties beschreven die worden opgepakt om de kwaliteit van de toegang en de basisteams te verbeteren. In de bijlage zijn de kaders en uitgangspunten voor het nieuwe jeugdstelsel verzameld.

2. UITKOMSTEN

2.1 Wat gaat goed?

Uit de analyse komt naar voren dat er in deze fase van de decentralisatie al veel goed gaat, ondanks de hoeveelheid en diversiteit van de nieuwe taken. De basisteams in het lokale veld zijn ingericht. Langzamerhand leren de medewerkers elkaar steeds beter kennen en weten elkaar beter te benutten in de uitvoering van hun taken. Men is zeer gedreven om het goed te doen.

Het wordt als zeer positief ervaren dat de basisteams verder worden versterkt, door meer specialistische professionals vanuit de verschillende zorgdomeinen ook lokaal in te zetten, zoals vanuit de Jeugd-GGz, de Jeugdzorg en de Verstandelijk Gehandicapten zorg (VG). Men is sneller op de hoogte, heeft kortere lijnen en kan sneller schakelen. Er is een voorzichtige samenwerking zichtbaar met de expertpool en de noodzakelijk informatie over kaders en routes weet men steeds beter te vinden. Het samenbundelen van kennis en expertise heeft hier en daar tot efficiëntere en op elkaar aansluitende trajecten geleid, waardoor bijvoorbeeld uithuisplaatsingen zijn voorkomen. Kortom, er is veel werk verricht. Vanuit het perspectief van wat er in deze korte tijd verwacht kan worden is de conclusie dan ook dat we een eind op weg zijn.

2.2 Wat kan beter?

Tot nu toe lag de primaire focus van de basisteams vooral op de uitvoering van de nieuwe rollen en taken. De professionals moesten erg wennen aan hun nieuwe rol en het werken vanuit een basisteam. Hierdoor was de blik eerst vooral naar binnen gericht. Er lijkt nu ruimte te ontstaan om de blik meer naar buiten te richten en meer stil te staan bij vragen als: Wat is onze visie? Wat is onze werkwijze? Hoe doen we het samen? Hoe doen anderen het? Hoe borgen en vergroten we onze kennis en vaardigheden? De tijd is nu rijp om vanuit de "doestand" over te stappen naar de modus van ontwikkeling, deskundigheidsbevordering en reflectie. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat we op koers blijven en de gezamenlijke transformatiedoelen te behalen. Dit geldt voor zowel de basisteams als voor de gezamenlijke gemeenten. Deze evaluatie biedt een mooie eerste stap in deze kritische reflectie.

Uit de analyse komen de volgende verbeterpunten naar voren voor de inrichting van de basisteams, de uitvoering van de zorg, de zorgtoeleiding en de werkwijze van de expertpool.

- a) Veel medewerkers zijn nog onvoldoende op de hoogte van de opzet en de werking van het nieuwe jeugdstelsel en de afspraken die hierover zijn gemaakt.
- b) De inrichting, de werkwijze en de uitvoering van de jeugdhulp in de basisteams is nog in ontwikkeling.
- c) Er is een investering nodig in de professionalisering en deskundigheidsbevordering van de medewerkers in de basisteams.
- d) Methodisch werken als team is een aandachtspunt.
- e) Het efficiënter inzetten van de jeugdhulp kan beter.
- f) Het signaleren van ontwikkelingsbedreiging en het handelen bij veiligheidsvraagstukken vraagt aandacht.
- g) De samenwerking met de huisartsen moet in veel gemeenten nog tot ontwikkeling komen.

Gemeenten moeten met de geconstateerde verbeterpunten aan de slag, om de jeugdhulp beter en met meer rendement te ontwikkelen. Alleen dan kunnen zij de transformatiedoelen ook echt bereiken en kunnen zij zorgen voor een evenwichtig gebruik van jeugdhulp. Met als uiteindelijke doel een klimaat te creëren waarin jeugdigen gezond en veilig op kunnen groeien en maatschappelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

a. Veel medewerkers zijn nog onvoldoende op de hoogte van de opzet en de werking van het nieuwe jeugdstelsel en de afspraken die hierover zijn gemaakt

Veel uitgangspunten van het Groninger Functioneel Model en de voorgestelde werkwijze zijn onbekend. Gevolg hiervan is dat er vaak op eigen wijze uitvoering wordt gegeven aan de taken. Daardoor is het uiteindelijke doel *één gezin, één plan, één regisseur* nog niet echt gerealiseerd. Familiegroepsplannen worden

nauwelijks ingezet op de manier waarop dat zou moeten. De opvattingen over de uitvoering van casusregie verschillen.³

Familiegroepsplan

Familiegroepsplannen worden nog weinig structureel gebruikt. Daar waar ze worden ingezet is het nog niet het plan van het gezin zelf. Er staat weinig vermeld wat het perspectief is, via welke stappen men daar wil komen (doelen) en wie men daar bij nodig heeft. Het netwerk wordt weinig betrokken en er wordt veel óver in plaats van mét het gezin gepraat. Het mobiliseren van de eigen kracht van de jeugdige, het gezinssysteem en de sociale netwerken kan beter worden ingezet.

Casusregie

De uitgangspunten voor casusregie zijn niet voldoende bekend en worden dan ook weinig als zodanig uitgevoerd.

- Er leven verschillende opvattingen en interpretaties over de uitvoering van casusregie, en soms ook wie de casusregisseur is.
- In een aantal regio's wordt regulier casemanagement nog niet uitgevoerd door een professional van het basisteam, behalve door de voormalige casemanagers van voormalig Bureau Jeugdzorg. Hierdoor hebben deze medewerkers een te grote caseload.
- Het functieprofiel van deze nieuwe rol is onduidelijk en moet helderder worden.
- De kennis en deskundigheid over hoe casusregie te voeren is belegd bij een paar mensen en moet verder binnen de basisteams worden verspreid.
- Het is nog niet of nauwelijks bekend dat casusregie in onderlinge afstemming ook uitgevoerd kan worden door de professionals uit de flexibele of intensieve ondersteuning.
- De inzet van specialistisch casemanagement in de basisteams moet nog tot ontwikkeling komen. Van de mogelijkheid tot de inzet van een specialistisch casemanager in bijvoorbeeld onveilige situaties wordt nog weinig gebruik gemaakt. En als er wel naar wordt gevraagd, dan wordt het nog niet altijd geleverd. Er is onduidelijkheid over verantwoordelijkheden, regievoering en doorzettingsmacht.

b. De inrichting, de werkwijze en de uitvoering van de jeugdhulp in de basisteams is nog in ontwikkeling

De inrichting en werkwijze van de basisteams en met name van de toegang in het lokale veld is cruciaal voor het slagen van de transformatie. Het vroegtijdig herkennen en oppakken van zorgelijke situaties en problemen bij kinderen én bij ouders kan leiden tot goedkopere en minder ingrijpende jeugdhulp. Dit vraagt om een hoogwaardige inrichting van de lokale basisteams en een brede kennis.⁴

Gemeenten zijn nog op zoek naar de inrichting en grootte van de basisteams. Deze zijn nu nog te weinig afgestemd op wat er gevraagd wordt in het nieuwe stelsel. Er is vaak sprake van een grote werkdruk. Medewerkers geven regelmatig aan dat zij over te weinig tijd beschikken om benodigde informatie goed op te zoeken of door te nemen. Ook is er nog onduidelijkheid over routes en procedures. In een aantal teams is meer specialistische kennis nodig om de passende hulp in te kunnen zetten. Veel medewerkers hebben kleine contracten, waardoor weinig sprake is van continuïteit. Verder kost registratie veel tijd en dit gaat ten koste van de uitvoering van zorg. In bepaalde regio's blijkt de toegang nog niet goed bekend te zijn.

c. Er is een investering nodig in de professionalisering en deskundigheidsbevordering van de medewerkers in de basisteams

Om invulling te kunnen geven aan de nieuwe verantwoordelijkheden en positie van de professionals in de jeugdhulp is het van belang dat zij bekwaam zijn om hun taken uit te voeren, en dat zij beschikken over de juiste deskundigheid om jeugdigen adequaat te kunnen ondersteunen en helpen. We krijgen inmiddels meer zicht op de kennis en de competenties die casusregisseurs en andere medewerkers van basisteams in huis

---

³ Zie bijlage voor de uitgangspunten voor het werken met een familiegroepsplan (punt 1) en de invulling van casemanagement (punt 2).

⁴ Zie bijlage voor de uitgangspunten voor de inrichting en werkwijze van de basisteams (punt 3).

moeten hebben. Daarnaast is er het wettelijk referentiekader voor de kwaliteit van de medewerkers van de basisteams⁵. De indruk bestaat dat dit referentiekader niet wordt gehanteerd voor de kwaliteit van de medewerkers in het basisteam en dat niet alle medewerkers over de benodigde competenties beschikken. Veel van de competenties zijn gekoppeld aan (een beperkt aantal) specifiek uitvoerenden, zoals de voormalig casemanagers van Bureau Jeugdzorg. Daarmee zijn de competenties nog onvoldoende gedeeld en verspreid. Een groot aantal medewerkers moet worden bijgeschoold en getraind.

d. Methodisch werken als team is een aandachtspunt

De uitvoering van de nieuwe taken en rollen en het werken in nieuwe samenwerkingsverbanden vraagt extra aandacht van elk team. In de praktijk betekent dit het opstellen van een gezamenlijke werkwijze en visie, deskundigheidsbevordering en vooral planmatig en methodisch werken⁶. Een uniforme methode is een voorwaarde voor integraal werken.

De werkwijze van de teams is veel ad hoc en weinig gebaseerd op methodisch handelen, mede vanwege de werkdruk en het gemis van (lokaal georganiseerde) inhoudelijke werkbegeleiding. Een eenduidig methodisch kader ontbreekt vaak in de basisteams. Individuele medewerkers gebruiken nog vaak eigen methoden en werkwijzen. Daardoor is er onvoldoende zicht op welke kennis ontbreekt of wat de criteria zijn voor het toevoegen van nieuwe kennis. Goede kennis van het samenwerkend systeemgericht hulpverleners op maat is nog in ontwikkeling. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat er soms wordt aangegeven dat dit niet meer nodig is, omdat "men nu gekanteld werkt, vanuit de eigen kracht van de mensen zelf". In werkoverleggen delen zij gegevens met elkaar. Dit gaat met de beste bedoelingen, maar niet altijd samen en in overleg met de jeugdige en de opvoeder(s). Daardoor komen soms de richtlijnen rondom de privacy in het gedrang.

e. Het efficiënter inzetten van de jeugdhulp kan beter

Voor de inzet van de jeugdhulp zijn belangrijke verbeterpunten geconstateerd. Zo wordt er enerzijds te snel, anderzijds te laat opgeschaald. Ook wordt bij de zorgtoewijzing nogal eens alleen het berichtenverkeer in gang gezet zonder een inhoudelijke overdracht naar de zorgaanbieder. Actie hierop is noodzakelijk, om onacceptabele risico's voor de veiligheid en inefficiënte inzet van jeugdhulp te voorkomen.

Casusregisseurs in de basisteams kunnen meer gebruik maken van de expertpool bij het bepalen wat er moet gebeuren en bij het inschatten van risico's. Op die manier kan hulp efficiënter worden ingezet en wordt voorkomen dat de inzet van specialistische hulp te lang op zich laat wachten of uit onzekerheid juist te snel wordt ingezet. De basisteams blijken nog onvoldoende bekend te zijn met de kerntaken van de expertpool: consultatie, (verplicht) advies bij intensieve ondersteuning, deskundigheidsbevordering en de inzet van specialistisch casemanagement. Ofwel men is ermee bekend, maar maakt er geen passend gebruik van. Daar waar wel consultatie wordt gevraagd, blijkt dat de verwachtingen over de inzet uiteenlopen en dat expertpoolleden soms lastig te bereiken zijn.

f. Het herkennen van signalen van ontwikkelingsbedreiging en het handelen bij veiligheidsvraagstukken vraagt aandacht

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- Adequate kennis
  - o Er is onvoldoende kennis van de signalen die kunnen wijzen op een ontwikkelingsbedreiging voor de jeugdige, en men kan nog onvoldoende de impact van deze signalen inschatten, of deze kennis is bij een te klein deel van het team aanwezig.
  - o Er is behoefte aan meer duidelijkheid over de routes in het kader van veiligheid en wie hierbij welke taak heeft. Deze informatie is wel beschikbaar, maar dit is vaak niet bekend bij de basisteams.
- Handelen in situaties van (dreigende) onveiligheid

---

⁵ Zie bijlage voor het wettelijke referentiekader (punt 4).

⁶ Zie bijlage voor de kaders en uitgangspunten van methodisch werken (punt 5).

- Signalen van onveiligheid met ouders bespreken.
- Samen met jeugdige/ouders/netwerk en betrokken hulpverleners een veiligheidsplan opstellen.
- Samen met jeugdige/ouders/netwerk en andere betrokken hulpverleners het plan uitvoeren.
- Handelen in overeenstemming met de veiligheidsroutes, zoals het gebruikmaken van de inzet van de specialistisch casemanager.

Het belangrijkste verbeterpunt is de combinatie van onwetendheid en de insteek van veel medewerkers om alles zelf op te lossen, zonder 'dure' specialisten.

g. De samenwerking met de huisartsen moet in veel gemeenten nog tot ontwikkeling komen

De toegang naar de jeugdhulp hoeft niet via het basisteam te verlopen. Ook de huisarts is wettelijk bevoegd te verwijzen naar een individuele voorziening en kan dit los van het basisteam doen. Huisartsen zijn de belangrijkste samenwerkingspartner, omdat ongeveer 50-70% van de zorgtoeleiding via hen verloopt. Jeugdigen en hun opvoeders kiezen vaak voor deze huisartsenroute, omdat ze de andere wegen niet kennen en aannemen dat de garantie op waarborg van de privacy groter is. Maar ook professionals uit de basisteams kiezen hiervoor, onder andere vanwege handelingsverlegenheid en het idee dat die route sneller gaat. Door meer samen te werken met de huisartsen krijgen we beter inzicht in welke hulp wordt ingezet en waarom.

3. WAT GAAN DE GEMEENTEN DOEN?

3.1 Acties RIGG

Inmiddels heeft de RIGG in opdracht van het DB diverse verbeteracties opgestart, waarvan een aantal is gerealiseerd en een aantal nog in ontwikkeling is.

Gerealiseerd

- Zorgdragen voor een visuele verheldering van de zorgroutes via een filmpje en deze op de site van de RIGG plaatsen.
- Uitzetten van transformatieopdrachten bij de zorgaanbieders, waaronder maken van een deskundigheidsbevorderingsplan ten aanzien van veiligheidsvraagstukken.
- Beschrijven van verschillende routes, zoals de route veiligheid en de rol van de expertpool/Veilig Thuis/raad etc.) en de route uithuisplaatsing, maken van een filmpje over de zorgroutes en de ontwikkeling van een eerste hulpmiddel bij verwijzingen (sociale kaart).
- Beschrijven van de rol, functie, contactgegevens van de expertpool en de gewenste inzet.
- Inzet van een 'vliegende brigade' ter ondersteuning van de administratieve afhandeling via het berichtenverkeer.
- Inrichten van een Help Desk voor het beantwoorden van vragen en het inventariseren van 'Questions en Answers'.

In ontwikkeling

- Ontwikkelen van deskundigheidsbevorderingstrajecten veiligheid (samen met JB Noord, Veilig Thuis en expertpool) en expertpool.
- Nader uitwerken van specifieke routes als inzet van niet gecontracteerde instellingen en buiten provinciale plaatsing.
- Beschrijven sociale kaart 2016.
- Opstellen van een gemeenschappelijk referentiekader voor de toegang over de casusregie, de zorgtoewijzingen en de veiligheid door de 'werkgroep Toegang'.
- Monitoren van de verbetering van de basisteams door de gemeenten zelf en ook met behulp van de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd C4Youth 2.0.
- Zorgdragen voor heldere instructies bij de zorgroute veiligheid en daarnaast daar waar mogelijk de routes blijven versimpelen en verhelderen. Tevens een overzicht geven met een aanbod aan trainingen op het gebied van veiligheid
- Een coördinator aanstellen die zorgt voor een efficiëntere inzet van de leden van de expertpool, zowel qua formatie als qua inzet en in afstemming met regionale behoeften. Tevens zorgt deze coördinator voor verbetering van de bereikbaarheid en de zichtbaarheid van de expertpool.

3.2 Acties gemeenten

De Groninger gemeenten hebben met elkaar afgesproken om zich op basis van het door de RIGG opgestelde referentiekader in te zetten de kwaliteit van de lokale teams te verbeteren tot het benodigde basisniveau. Deze benodigde acties werkt de RIGG nader uit in het 'Referentiekader Toegang Groninger Gemeenten'.

BIJLAGE: KADERS EN UITGANGSPUNTEN

1. Werken met een familiegroepsplan

In de Jeugdwet is vastgelegd dat ouders/gezinnen de mogelijkheid krijgen om samen met familie, vrienden en anderen die tot de sociale omgeving van de jeugdige behoren een familiegroepsplan op te stellen. In dat plan kunnen zij aangeven hoe ze zelf met hulp van mensen uit hun omgeving de opvoed- en opgroeisituatie voor hun kind(eren) willen verbeteren en welke professionele hulp en ondersteuning zij denken daarbij nodig te hebben. In het plan worden onder andere perspectief, doelen en resultaten beschreven. Daarbij houdt het gezin zoveel mogelijk de regie. Het opstellen van een familiegroepsplan is een belangrijk middel bij het versterken van de eigen kracht van gezinnen. Daarbij is essentieel dat het familiegroepsplan is ingebed in de bredere werkwijze van professionals en dat zij weten hoe ze hiermee moeten omgaan.

2. Casusregie

De notitie Contouren jeugdinstel Groningen 2015-2018 vormt de basis voor de inrichting van het jeugdinstel in Groningen. In deze notitie wordt onderscheid gemaakt tussen regulier casemanagement en specialistisch casemanagement.

- Regulier casemanagement is het systematisch coördineren, afstemmen en volgen van de benodigde hulpverlening aan cliënten/cliëntsystemen, waarbij meerdere hulpverleners betrokken zijn. Regulier casemanagement wordt in principe uitgevoerd door een uitvoerend professional uit de basisondersteuning, de flexibele ondersteuning of de intensieve ondersteuning. Waar mogelijk blijft diezelfde professional gedurende het hele traject betrokken. Het casemanagement wordt alleen overgedragen als dit noodzakelijk is.
- Specialistisch casemanagement wordt uitgevoerd door een professional die zich onafhankelijk opstelt en zich richt op het oplossen van problemen, totdat de reguliere casemanager de taken weer overneemt. Dit gebeurt bijvoorbeeld in het geval dat de veiligheid van een jeugdige bedreigd wordt en het reguliere casemanagement de noodzakelijke expertise mist. Specialistisch casemanagement kan worden ingezet door een specialistische zorgaanbieder, maar ook via JB Noord. De aanvraag verloopt via de expertpool.

3. Inrichting en werkwijze basisteams

De inschatting van de krachten en zorgen van de jeugdige, het gezinssysteem en de context start in de basisteams. De professional van het basisteam kijkt samen met de jeugdige en/of opvoeders wat men zelf kan en welke ondersteuning eventueel nodig is. Afhankelijk van de eigen mogelijkheden, aard, ernst, complexiteit en urgentie van de problematiek en van de voortgang en de doelmatigheid van de eventuele reeds ingezette ondersteuning, kan men er in onderling overleg voor kiezen om hulp uit het basisteam, de flexibele ondersteuning of de intensieve ondersteuning in te zetten. Hierbij kan het basisteam advies vragen aan de expertpool. De basisteams bieden de lichte ondersteuning aansluitend op onderwijs en voorschoolse voorzieningen. Als de inzet van intensieve ondersteuning wordt overwogen, dan is de consultatie van de expertpool verplicht.

In de Jeugdwet staat het begrip 'verantwoorde hulp' centraal, dat wil zeggen cliëntgerichte, veilige, doelmatige en doeltreffende hulp. Dit geldt ook voor de uitvoering van de taken in de basisteams. Dit betekent dat er voldoende kwalitatief personeel in de basisteams aanwezig moet zijn in de vorm van geregistreerde professionals uit het Kwaliteitsregister Jeugd. De professionals moeten kunnen werken volgens hun professionele standaarden en er moet sprake zijn van een verantwoorde werktoedeling. Ook voor de basisteams geldt dat gemeenten de werkzaamheden moet toebeden aan geregistreerde professionals met passende kennis en vaardigheden voor die taak. Tenzij gemeenten kunnen motiveren waarom ze dat niet doen, bijvoorbeeld als dit niet afdoet aan de kwaliteit of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit.

4. Kwaliteit medewerkers basisteam

In de Jeugdwet is beroepsregistratie geïntroduceerd als een middel voor professionals om hun vakbekwaamheid aan te tonen. Op deze manier zijn cliënten ervan verzekerd dat ze geholpen worden door vakbekwame en geregistreerde professionals. Registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd of het BIG- biedt een herkenbaar kwaliteitskeurmerk en erkenning van de vakbekwaamheid van professionals. Volgens het Kwaliteitskader Jeugd van het Rijk vormen de volgende basisprincipes de gemeenschappelijke basis voor professionals in het jeugddomein:

- Cliëntgericht werken: de wensen en behoeften van jeugdigen en ouders zijn het uitgangspunt.
- Signaleren: de professionals zijn alert op signalen die kunnen duiden op (meervoudige) problemen, stoornissen of beperkingen bij jeugdige of ouders.
- Veiligheid bevorderen: de professionals hebben oog voor de veiligheid van de jeugdige.
- Werken vanuit een integrale blik; breder kijken, meer zien.
- Samenwerken: de professionals stemmen af met andere professionals en (vrijwilligers)netwerken met aanvullende expertise.
- Leven lang leren en reflecteren: vergroting van professionele autonomie en vermindering van regeldruk staan centraal.

Daarnaast is in de notitie Contouren jeugdstelsel Groningen 2015-2018 de gewenste bekwaamheid van de jeugdprofessional als volgt beschreven.

- Is in staat om in dialoog met ouders/verzorgers en jeugdige en vanuit de eigen professionele kaders, de daadwerkelijke hulpvraag (dat wil zeggen: 'de vraag achter de vraag') te formuleren.
- Maakt een zorgvuldige inschatting van de mogelijkheden en beperkingen van de jeugdige, de opvoeders en het gezinssysteem (als draagkracht en draaglast, functioneren netwerk, de sociaal economische situatie) en de onderlinge interactie tussen de verschillende componenten;
- Komt daarbij indien nodig ook 'achter de voordeur' van de cliënt.
- Maakt een juiste inschatting van de zwaarte van opgroei- en/of opvoedproblemen.
- Is in staat ontwikkelingsbedreigingen (problemen rondom veiligheid) te herkennen en de eventuele zorgen met het gezinssysteem, aan de hand van de richtlijnen van 'de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, te bespreken en uit te (laten) voeren. Afhankelijk van de opdracht van de professional (werkt de professional in de basisondersteuning of voert deze bijvoorbeeld een kinderbeschermingsmaatregel uit) wordt er onderscheid gemaakt in de acties die hierin van de professional verwacht worden.
- Heeft inzicht om te weten 'aan welk draadje er getrokken moet worden' om problemen te ontrafelen (of kan de benodigde expertise hierbij betrekken) en kan samen met jeugdige en gezinssysteem passende hulp (laten) organiseren en (laten) uitvoeren zoveel als mogelijk binnen de context van het gezinssysteem.
- Kan reflecteren op eigen handelen; kan de grenzen van het eigen kunnen, de grenzen van cliënt en de grenzen van het ondersteuningsplan inschatten en weet hoe andere kennis in te schakelen.
- Werkt inzichtelijk, methodisch, doelmatig, efficiënt en resultaat gericht met behulp van theoretisch dan wel bewezen effectieve programma's en realiseert een zo hoog mogelijke kwaliteit van ondersteuning, zorg en/of behandeling door de eigen deskundigheid optimaal in te zetten; maakt gebruik van een verslag of plan op basis van de uitkomsten van het gesprek met de jeugdigen en het systeem of onderzoek.
- Hanteert het uitgangspunt dat er zo weinig mogelijk hulverleners bij het gezin betrokken worden; streeft naar één contactpersoon en één plan voor het gezin.
- Committeert zich aan de geldende privacywetgeving.
- Is bekwaam en bevoegd voor de uit te voeren taken.

5. Planmatig en methodisch werken

Planmatig en methodisch werken is van groot belang voor de basisteams. Dit begint met het uitvoeren van een juiste vraaganalyse, door structureel informatie te verzamelen over de jeugdige, het gezin en de context en de mogelijkheden en de problemen vast te stellen. Samen met de jeugdige en de opvoeder(s) moeten een perspectief en concrete en haalbare doelen worden vastgesteld. Vervolgens moet worden bepaald wat de jeugdige, het gezin en de omgeving zelf kunnen, welke ondersteuning van de professionals nodig is, hoe en door wie het plan wordt uitgevoerd en wanneer er wordt geëvalueerd. Op basis van de evaluatie wordt de ondersteuning of zorg bijgesteld en worden alle stappen opnieuw doorlopen (cyclisch werken). Daarbij is

regelmatige reflectie op de eigen werkwijze essentieel en tevens goede registratie van wat er is gedaan met welk doel en met welk resultaat.

BIJLAGE

RIGG

Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten

TOEGANG JEUGDHULP GRONINGER GEMEENTEN
REFERENTIEKADER

Uitgave in opdracht van de 23 Groninger Gemeenten

Definitieve versie

Januari 2016

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Referentiekader toegang Jeugdhulp	5
	<i>Verantwoorde hulp</i>	5
	<i>Casusregie</i>	7
	<i>Toeleiding naar jeugdhulp</i>	8
	<i>Veiligheid</i>	9
	<i>Professioneel handelen</i>	10
	<i>Verantwoorde werktoedeling</i>	12
3	Checklist toegang Jeugdhulp	13
	<i>Verantwoorde hulp</i>	13
	<i>Casusregie</i>	14
	<i>Toeleiding naar jeugdhulp</i>	15
	<i>Veiligheid</i>	16
	<i>Professioneel handelen</i>	17
	<i>Verantwoorde werktoedeling</i>	18
4	Verbeter suggesties	19
	<i>Verantwoorde hulp</i>	19
	<i>Casusregie</i>	20
	<i>Toeleiding naar jeugdhulp</i>	21
	<i>Veiligheid</i>	22
	<i>Professioneel handelen</i>	24
	<i>Verantwoorde werktoedeling</i>	26

1 INLEIDING

Sinds de invoering van de nieuwe Jeugdwet op 1 januari 2015, is er in de Groninger Gemeenten hard gewerkt aan de realisatie van de nieuwe infrastructuur en aan goed functionerende basisteams¹/basisvoorzieningen² met een goed functionerende toegang. Daarbij is veel werk verzet. Er is echter nog niet of nauwelijks ruimte geweest voor reflectie, ontwikkeling, bezinning en bijstelling.

Bekeken vanuit het perspectief van wat er in een dergelijke korte tijd verwacht kan worden is er in de Groninger Gemeenten al veel vooruitgang geboekt. Vanuit het perspectief van wat er nodig is voor een 'kwalitatief goed en efficiënt werkend jeugdstelsel, waar kinderen gezond en veilig op kunnen groeien', valt er echter nog veel te doen.

Voorgaande werd geconcludeerd naar aanleiding van de inventarisatie van knelpunten en verbeterpunten in de toegang tot de Jeugdhulp; een inventarisatie die op advies van Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z) is uitgevoerd³.

Het DB heeft vervolgens aan de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) gevraagd om, in het verlengde van deze inventarisatie, een gemeenschappelijk referentiekader op te stellen voor alle Groninger gemeenten. De werkgroep Toegang van de RIGG heeft dit kader opgesteld mede met behulp van informatie van vertegenwoordigers van basisteams, expertpool en jeugdhulpaanbieders.

Het referentiekader biedt een actueel overzicht van regionale en landelijke kaders op het gebied van de inrichting en uitvoering van de Jeugdhulp in nieuwe jeugdinstellingen. Het geeft daarbij een richting aan en is geen strak keurslijf. Iedere gemeente is immers vrij om binnen de kaders (zoals de door de 23 Groninger gemeenten afgesproken contouren van het nieuwe jeugdinstelling⁴, de wettelijke kaders⁵ en de kwaliteitskaders⁶) een eigen invulling te geven aan het nieuwe jeugdinstelling. Ook is ieder gemeente in principe vrij in de wijze waarop er vorm en inhoud wordt gegeven aan het bereiken van de volgende transformatiedoelen:

- accenten op preventie en normaliseren,
- aansluiten bij mogelijkheden; mobiliseren van 'eigen kracht' de jeugdige, het gezinssysteem en de sociale netwerken,
- bieden van jeugdhulp
  - op maat (lichte inzet waar mogelijk, zware inzet waar nodig) en
  - integraal ingezet
  - zoveel als mogelijk in context jeugdige en gezin
  - volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'
- meer ruimte voor professionals.
- betere samenwerking rond gezinnen.

De vorm waarin gemeenten uitvoering willen geven aan de wettelijke kaders en de transformatiedoelen kan dus verschillen; de kwaliteit van de uitvoering van de rollen en taken daarentegen niet. Het nastreven van enige uniformiteit is van belang vanwege de volgende redenen :

1. Alle jeugdigen in de Groninger Gemeenten hebben het recht om veilig en gezond op te groeien en dienen de mogelijkheid te hebben zich zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Als zich hier

---

¹ CJG/ sociaal team/ wij(k) team etc.

² Niet alle gemeenten hebben daadwerkelijke teams samengesteld

³ *Toegang jeugdhulp Groninger gemeenten; inventarisatie kansen en zorgen en een aanzet tot verbetering*, RIGG sept 2015.

⁴ Contouren van het jeugdinstelling <http://rigg.nl/Bibliotheek/320186.aspx>; <http://rigg.nl/Bibliotheek/320186.aspx>; zorgroutes, expertpool en casemanagement. <http://rigg.nl/Nieuws/316401.aspx?t=Toegang+tot+de+jeugdzorg+Groninger+gemeenten+uitgewerkt> <http://rigg.nl/Bibliotheek/320188.aspx>

⁵ Jeugdwet <http://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/geldigheidsdatum; Wijzigingen jeugdwet; Ontwerpbesluit jeugdwet: 06-11015> http://pdf.kluwerschulinc.nl/Besluit_Jeugdwet_belangrijkste_wijzigingen_juni.pdf; Internationaal verdrag inzake rechten van het kind rechten van het kind: <http://www.kinderrechten.nl/images/13/194.pdf>

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/12/08/kwaliteitskader-jeugd>
<https://www.voordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/1020-handreiking-functioneel-ontwerp-zorg-voor-jeugd-beschikbaar>
<https://vng.nl/onderwerpen/index/jeugd/jeugdhulp/nieuws/factsheet-toegang-toetsingskader-essentiele-vereisten>
<https://www.voordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/1020-handreiking-functioneel-ontwerp-zorg-voor-jeugd-beschikbaar>

problemen bij voordoen hebben gemeenten de plicht hen hierbij te ondersteunen. Deze ondersteuning moet adequaat geregeld zijn, ongeacht de woonplaats van het kind.

2. Voor de samenwerking tussen de gemeenten onderling, maar ook voor de samenwerking tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders, is het van belang dat de werkwijze van de basisteams/basisondersteuning aansluit bij de afspraken met het werkveld.
3. De Groninger gemeenten hebben onderling afgesproken financieel solidair te zijn om de beschikbaarheid van een hoogwaardig jeugdhulpaanbod te kunnen realiseren. Er wordt daarom gezamenlijk de jeugdhulp ingekocht. Onderlinge solidariteit is een groot goed, maar ook kwetsbaar wanneer de kwaliteitsverschillen en de inzet van (dure) hulp te veel uit de pas gaan lopen. De Groninger Gemeenten dienen er op te kunnen vertrouwen dat iedereen vanuit hetzelfde denkraam invulling geeft aan kwalitatief goede jeugdhulp en daarbij dezelfde transformatiedoelen nastreeft.

Een belangrijk doel van de Groninger Gemeenten is om gezamenlijk toe te werken naar een *'kwalitatief goed en effectief werkend jeugdinstel in de provincie Groningen; een instel waar jeugdigen gezond en veilig kunnen opgroeien en waar jeugdhulp efficiënt en effectief wordt uitgevoerd en ingezet'*.

Om dit doel te bereiken is het van belang een gezamenlijk uitgangspunt te hebben: een referentiekader. Deze notitie is een beschrijving van dit referentiekader; een kader dat door de basisteams/basisvoorzieningen Jeugdhulp van de Groninger gemeenten ingezet kan worden als hulpmiddel om kwaliteitsvraagstukken te herkennen en op te lossen. Het kader kan gebruikt worden als soort van een 'thermometer' bij het evalueren van de eigen inrichting van de teams en uitvoering van de taken.

In hoofdstuk 2 wordt het referentiekader nader beschreven. De informatie in het kader is onder meer afkomstig van gemaakte afspraken tussen de Groninger Gemeenten, de kaders van de Jeugdwet en zoals beschreven in landelijke richtlijnen van de VNG. Het is tevens geschreven in aansluiting op de aandachtspunten afkomstig vanuit het 'Adviesrapport Toegang Groninger gemeenten'⁷ en landelijke bevindingen⁸.

In hoofdstuk 3 wordt een checklist beschreven van de randvoorwaarden die aan de uitvoering van de jeugdhulp door professionals in de basisteams gesteld kunnen worden. Er wordt daarbij aandacht besteed aan onderwerpen als het leveren van verantwoorde hulp, de uitvoering van casusregie, de zorgtoeleiding naar goede jeugdhulp, de veiligheid, professioneel handelen en verantwoorde werktoedeling.

Tot slot zullen in hoofdstuk 4 een aantal verbeter suggesties worden benoemd m.b.t. de inrichting en de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdhulp in de basisteams/basisondersteuning.

---

⁷ zie ww.RIGG.nl

⁸ <http://jeugdmonitor.cbs.nl/media/198798/151021-Nader-onderzoek-toegang-jeugdhulp-def-211015.pdf>
<https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/vng-waardeert-kritisch-meedenken-kinderombudsman>

2 REFERENTIEKADER

De ondersteuning van jeugdigen en gezinnen in het nieuwe jeugdstelsel wordt in ieder gemeente iets anders vormgegeven. Gemeenschappelijk is het kader waarvan uit gewerkt dient te worden: de kaders van de Jeugdwet, de gezamenlijk gemaakte afspraken tussen de Groninger Gemeenten evenals de landelijk opgestelde kwaliteitskaders.

De in dit hoofdstuk beschreven referentiekader geeft de belangrijkste uitgangspunten weer van het nieuwe jeugdstelsel in de Groninger Gemeenten. Het kan ingezet worden als hulpmiddel om kwaliteitsvraagstukken te herkennen en op te lossen en kan gebruikt worden als soort van een 'thermometer' bij het evalueren van de eigen inrichting van de teams en uitvoering van de taken. Er volgt een beschrijving van de uitgangspunten ten aanzien van het leveren van verantwoorde hulp, de uitvoering van casusregie, de zorgtoeleiding naar jeugdhulp, de veiligheid, professioneel handelen en verantwoorde werktoedeling.

1 REFERENTIEKADER VERANTWOORDE HULP

De gemeente zorgt ervoor dat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen, gezinnen en medeopvoeders integraal en op laagdrempelige wijze worden aangeboden. Bij een interventie is het uitgangspunt de eigen kracht en het sociale netwerk van betrokken jeugdigen en hun ouders.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering van alle vormen van jeugdhulp (inclusief specialistische hulp zoals jeugd-ggz, jeugd-vb, gesloten jeugdhulp) en de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. In de Jeugdwet heeft de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) als taak het onderzoeken van de kwaliteit van de jeugdhulp in algemene zin. Daarnaast houdt zij met de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) toezicht op de naleving van de wet door de jeugdhulpaanbieders en de gecertificeerde instellingen⁹.

In de Jeugdwet staat het begrip 'verantwoorde hulp' centraal. Dat wil zeggen cliëntgerichte, veilige, doelmatige en doeltreffende hulp.

Belangrijke doelen en uitgangspunten van de stelselherziening jeugd zijn:

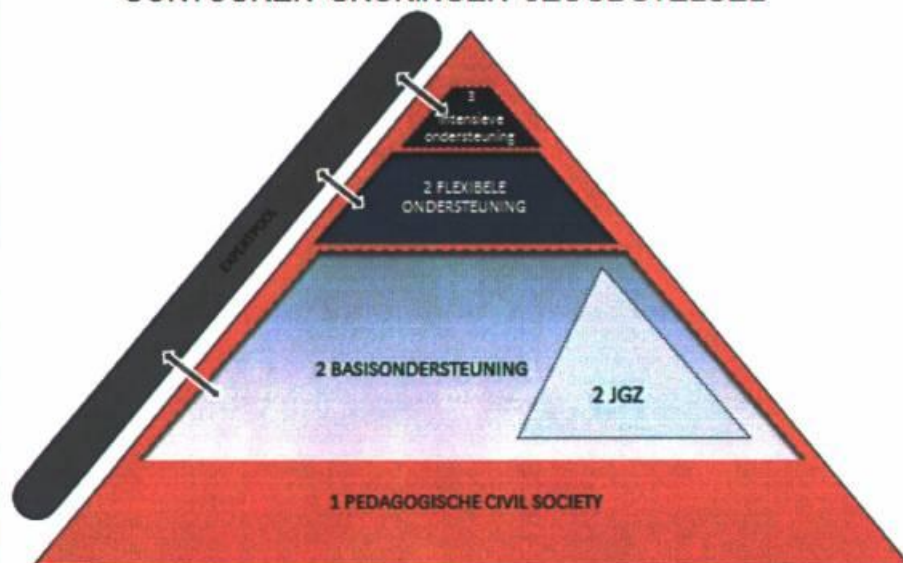
- Voorkomen van opgroei en opvoedproblemen; de verantwoordelijkheid voor gezond en veilig opgroeien van jeugdigen ligt allereerst bij de ouders en jeugdige zelf, daarin bijgestaan door familie, sociale netwerk en lokale voorzieningen;
- Uitgaan van de krachten van jeugdige gezin en netwerk. Indien de eigen kracht en de mogelijkheden van de jeugdige, opvoeders en de directe omgeving ontoereikend zijn, kan er ondersteuning, zorg en/of behandeling geboden worden bij voorkeur zoveel als mogelijk in, met en rondom het gezin. De insteek hierbij is het vroegtijdig bieden van hulp op maat, voorkomen van escalatie van problemen en een te zwaar appèl op gespecialiseerde hulp;
- Komen tot een betere samenwerking van hulpverleners rond gezinnen; bieden van integrale hulp volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur';
- Meer ruimte voor professionals om de juiste ondersteuning te bieden, zonder onnodige regelgeving; professionals die in staat zijn de eigen kracht van de jeugdige, het gezinssysteem en de sociale netwerken te mobiliseren;
- 'Demedicaliseren', 'ontzorgen' en normaliseren, door onder meer het opvoedkundig klimaat in gezinnen te versterken evenals in wijken, scholen en lokale voorzieningen.

De jeugdhulp in de Groninger gemeenten wordt ingezet en uitgevoerd vanuit de basisondersteuning, vanuit de flexibele ondersteuning of vanuit de intensieve ondersteuning.

⁹ Toetsingskader inspectie Jeugdzorg

<https://www.inspectiejeugdzorg.nl/documenten/Inspectie%20Jeugdzorg%20Toetsingskader%20Verantwoorde%20hulp%20voor%20jeugd.pdf>

CONTOUREN GRONINGER JEUGDSTELSEL

Het basisteam in het nieuwe jeugdstelsel kent verschillende uitvoeringstaken. Onderstaand overzicht bevat de taken (zoals omschreven in de contourennota, in de Jeugdwet en in de richtlijnen vanuit de VNG)

- Werken aan *preventie* met en in de pedagogische civil society
- Zorg dragen voor een veilig en gezond opvoed- en opgroei-klimaat
- Geven van *deskundig advies* over psychische en opvoed- en opgroei-problemen aan degenen die beroepsmatig met jeugdigen werken
- Bieden van *lichte ondersteuning/jeugdhulp* op maat in aansluiting op onderwijs/voorschoolse voorzieningen; daar waar nodig wordt specialistische kennis toegevoegd.
- Uitvoeren *casusregie* (zie 2)
- *Toeleiding naar jeugdhulp*, waaronder toeleiding naar beschermingsmaatregelen (zie no 3)
- Uitvoering *mandatering*: toekenning en inzet van een individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening. Deze toekenning is een rechtsbesluit waartegen de burger bezwaar kan aantekenen en beroep kan instellen (zie modelverordening gemeenten)

2. REFERENTIEKADER CASUSREGIE

In het nieuwe jeugdstelsel heeft de cliënt/het cliëntstelsel zelf de regie over zijn eigen leven. Er wordt daarbij uitgegaan van 'eigen kracht'; een principe waarbij participatie, de zelfredzaamheid en wat mensen wél kunnen, centraal staat. Ook indien er ondersteuning nodig is, is het belangrijk dat jeugdigen en ouders zelf zeggenschap houden over hun eigen leven. Samen met de mensen om hen heen - vrienden, familie, burens - werken zij aan een oplossing.

Een belangrijk uitgangspunt in het nieuwe stelsel is 'één kind, één plan, één regisseur', uitgaand van de behoefte, mogelijkheden en leefwereld van ouders en kinderen.

Daar waar de uitvoering van de regie door betrokkenen zelf niet of onvoldoende haalbaar is, is inzet van casusregie door een professional veelal noodzakelijk. Dat geldt met name in die situaties waarbij er zorgen zijn omtrent meerdere gezinsleden en op verschillende leefgebieden. In het Groninger jeugdstelsel wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen 'Regulier casemanagement' en 'Specialistisch casemanagement'.

Regulier casemanagement is het systematisch coördineren, afstemmen en volgen van de benodigde hulpverlening aan cliënten/cliëntsystemen, waarbij meerdere hulpverleners betrokken zijn. Samen met de cliënt/het cliëntstelsel wordt bekeken welke hulp nodig is. Vervolgens worden samen met alle betrokkenen doelen afgestemd vanuit het uitgangspunt 1gezin, 1plan. Doel daarbij is zo effectief en efficiënt mogelijk werken aan het oplossen of verminderen van het probleem en een zo maximaal mogelijke ontwikkeling van het kind. De cliënt/het cliëntstelsel heeft hierbij zo veel mogelijk zelf de regie. Daar waar dit voor de cliënt niet of onvoldoende haalbaar is/blijkt, is inzet van casusregie ter ondersteuning van de cliënt noodzakelijk.

Essentieel daarbij is dat de casusregisseur hierbij een methodische werkwijze hanteert waarbij het hulpverleningsproces stapsgewijs wordt onderzocht, uitgevoerd, gevolgd en geëvalueerd. Belangrijk onderdeel van dit proces wordt gevormd door triage (zie referentiekader 'toeleiding').

Het planmatig handelen bij casusregie volgt een cyclisch proces van monitoren, beoordelen en beslissen om te komen tot het door de cliënt gewenste (eind)resultaat. Een goed voorbeeld hiervan vormt de "Regulatieve Cyclus".¹⁰ Op- en afschalen, taxatie veiligheid kind, triage, etc. vormen belangrijke aspecten bij de uitvoering van casusregie, evenals adequate, zorgvuldige en transparante verslaglegging.

Regulier casemanagement wordt in principe uitgevoerd door een uitvoerend professional uit de basisondersteuning. Waar mogelijk blijft gedurende het hele traject diezelfde professional betrokken. Het casemanagement wordt alleen overgedragen indien noodzakelijk, bijvoorbeeld indien de complexiteit van de problematiek zo groot wordt dat dit de competenties van de regulier casemanager te boven gaan.

Specialistisch casemanagement (casusregie wordt overgenomen van reguliere casusregisseur)

De specialistisch casemanager is een onafhankelijke professional, die overzicht heeft over de zorgen en krachten van jeugdige en gezinssysteem, zorg draagt voor de benodigde passende inzet en de afstemming coördineert tussen betrokken hulpverleners. Hij/zij neemt tijdelijk de regie over van de reguliere casusregisseur tot er sprake is van voldoende perspectief en vooruitgang bij de cliënt of indien de casusregisseur aangeeft de regie weer over te kunnen nemen.

Specialistisch casemanagement kan aangevraagd worden indien de regulier casemanager specifieke expertise mist bij bijvoorbeeld complexe casuïstiek, indien er veel hulpverleners bij het gezin betrokken zijn en/of de veiligheid van een jeugdige ernstig bedreigd wordt.

Specialistisch casemanagement:

- wordt uitgevoerd door een professional die zich onafhankelijk op stelt en zich richt op het oplossen van problemen totdat de reguliere casemanager de taken weer overneemt.
- de aanvraag van specialistisch casemanagement verloopt via de expertpool.

¹⁰ De Regulatieve Cyclus van v. Strien. O.a. in 'Planmatig handelen en Jeugdhulpverlening', Monika Smit & Erik J. Knorth. 2006

3 REFERENTIEKADER TOELEIDING NAAR JEUGDHULP

"Toeleiding naar jeugdhulp is het proces vanaf het moment waarop een jeugdige of gezin met een ondersteuningsvraag (opnieuw) in beeld komt tot het moment waarop passende ondersteuning wordt geboden. Rechters/ Gecertificeerde Instellingen, huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gemandateerde jeugdprofessionals werkzaam bij de gemeenten, hebben de bevoegdheid te verwijzen naar alle vormen van jeugdhulp, die door gemeenten zijn gecontracteerd. Bij de verwijzing wordt de aard en de ingeschatte omvang van de benodigde ondersteuning aangegeven. Een verwijzing vormt daarmee een toeleiding tot een - door de gemeente gecontracteerde - aanbieder van jeugdhulp.

Voor het daadwerkelijk toewijzen van de hulp is nog wel een besluit van de gemeente nodig. Dat besluit hangt af van de regels uit de verordening en de afspraken die gemeente met de aanbieders heeft gemaakt in het kader van de inkoop.

Gemeenten zijn verantwoordelijke voor een laagdrempelige en herkenbare organisatie van de Toegang en voor het waarborgen van het tijdig inzetten van passende hulp en de beschikbaarheid van de juiste expertise. Er kan toegeleid worden naar vrij toegankelijke hulp en naar niet vrij toegankelijke hulp. Het is aan de gemeente te bepalen welke hulp vrij toegankelijk is en welke niet. De Groninger Gemeenten hebben afgesproken dat de niet vrij toegankelijke hulp met name de verblijfsfuncties evenals de dagbehandeling betreffen. Voor de inzet van deze functies is advies van de expertpool verplicht.

De gemeentelijke toeleiding naar de Jeugdhulp wordt uitgevoerd vanuit de toegang van de basisteams /basisondersteuning. Dit betreft zowel toeleiding naar jeugdhulp en jeugdhulp plus. Bij ontoereikendheid van hulp in het vrijwillig kader behoren hiertoe ook de toeleiding naar gedwongen jeugdhulp en het verzoek om een onderzoek door de Raad v.d. Kinderbescherming (VTO).

Het beslisproces volgend op vraag jeugdige/gezin.

1. *Vraagverheldering*: formuleer samen met jeugdige/ouders de hulpvraag
2. *Probleem- en krachtenanalyse*: maak een inschatting van de krachten en zorgen en veiligheid van zowel jeugdige, gezinssysteem als context/omgeving;¹¹
3. *Inschatting ondersteuningsbehoefte* op basis van de analyse en inschatting probleembesef, motivatie
4. *Mobiliseren netwerk en beslissen over passende ondersteuning/hulp*. Keuze afhankelijk van aard, ernst, complexiteit, urgentie en langdurigheid van de problematiek, lichte inzet waar mogelijk, zware inzet waar nodig:
  - Advisering
  - Inzet lichte hulp vanuit basisteam
  - Inzet meer intensieve ondersteuning of crisisinterventies via consultatie expertpool (Inzet jeugdhulp ZINN: via gecontracteerde aanbieders en ingekochte producten
Voor de inzet van niet vrij toegankelijke jeugdhulp is consultatie van de expertpool verplicht: expertpool adviseert, gemandateerde professional beslist (zie voor overzicht producten en vrij en niet vrij toegankelijke hulp het productenboek op RIGG site¹²)
5. *Inschatting casusregie en maken van afspraken hierover*
6. *Ingang zetten berichten verkeer door de backoffice*
7. *Persoonlijke melding door de frontoffice* bij de aanbieder voorzien van een passende inhoudelijke overdracht voorzien van onder meer: volledige contactgegevens jeugdige en gezagsdragers evenals een samenvatting van de hiervoor benoemde punten 1 t/m 5.
8. *Verleningsbeschikking*: gemeente geeft een beschikking af indien cliënt en hulpverlener het niet eens zijn over het aanbod, bij het overeenkomen van een pgb en indien de cliënt hierom vraagt.
9. *Uitvoeren hulp*
10. *Evaluatie* van de resultaten en beslissen over vervolg of beëindiging hulp door casusregisseur

¹¹ Zie voor triagecriteria en kernbeslissingen blz 34 en 35, project Zorgroutes, triage en casemanagement
<http://rigg.nl/Bibliotheek/316400.aspx>

¹² Nb website producten is in ontwikkeling

4 REFERENTIEKADER VEILIGHEID

Alle kinderen hebben een veilige opvoedingsomgeving nodig om gezond op te groeien. Kinderen hebben het recht op bescherming tegen alle vormen van kindermishandeling, waarbij kindermishandeling in de Jeugdwet als volgt gedefinieerd:

'Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel'.

De overheid neemt maatregelen zowel in het kader van preventie en signalering als hulp en ondersteuning.

De veiligheid van kinderen is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van ouders. Bij veiligheid gaat het om verschillende aspecten, zoals basale bescherming en verzorging, regelmaat, structuur en continuïteit, aandacht van ouder voor kind, affectieve relatie ouder en kind, afwezigheid van mishandeling en verwaarlozing, etc. Het belang van het kind moet voorop staan bij alle maatregelen die kinderen aangaan. Ingrijpen is noodzakelijk wanneer ouders deze verantwoordelijkheid voor de veiligheid van hun kinderen niet kunnen of willen nemen. Onveiligheid en een bedreigde ontwikkeling van het kind, legitimeert de professional om interventie(s) te plegen en te handelen met als doel het kind te beschermen. Dit kan onder andere in de vorm van (niet-vrijblijvende) hulp en/of toeleiden naar beschermingsmaatregelen. Belangrijkste leidraad bij onveiligheid is signaleren (onderkennen), verifiëren (nader onderzoeken) en stoppen (hulp, ondersteuning, ingrijpen). Professionals zijn bij het inschatten van de veiligheid verplicht te handelen volgens de 'wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' (art. 4.1.3 Jeugdwet) en hebben een meldplicht calamiteiten en geweld (art. 4.1.8 Jeugdwet). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de gehele aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld en organiseren de toeleiding naar de Raad voor de Kinderbescherming en de gesloten jeugdzorg.

In ieder basisteam is voldoende zorginhoudelijke kennis aanwezig om in staat te zijn veiligheidsrisico's ten aanzien van kindermishandeling/ ontwikkelingsbedreiging/ huiselijk geweld en suïcidedreiging te signaleren, te onderzoeken, te taxeren en vervolgens adequaat te handelen. Hij/zij kan dit zelfstandig uitvoeren of onder begeleiding van een gedragswetenschapper.

Dat wil zeggen: de professional

- (h)erkent signalen kindermishandeling/ ontwikkelingsbedreiging / huiselijk geweld en suïcidedreiging en bespreekt deze met ouders;
- handelt volgens de richtlijnen van de meldcode kindermishandeling;
- maakt een adequate inschatting van de veiligheidsrisico's mede met behulp van bewezen effectieve instrumenten;
- kan samen met jeugdige/gezin en netwerk en eventuele betrokken hulpverleners een veiligheidsplan opstellen en uitvoeren;
- kent de routes in het kader van veiligheid en de taken en rollen van veiligheidsinstanties en handelt hiernaar;
- draagt zorg voor een zorgvuldige en adequate registratie en rapportage gedurende het gehele proces;
- reflecteert op zijn eigen handelen en kan gemaakte keuzen toetsen (zie ook onderdeel 5: professioneel handelen).

5 REFERENTIEKADER PROFESSIONEEL HANDELEN

Een van de transformatiedoelen van het nieuwe jeugdstelsel is meer ruimte voor professionals. Bedoeld wordt de ruimte die de professional heeft om de vraag van de cliënt zorgvuldig te beoordelen, vakkundig te interveniëren en procedureel correct te handelen. Jeugdhulpverleners handelen volgens hun beroepscode en maken daarbij gebruik van professionele standaarden en richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming¹³.

Kennis, vaardigheden en attitudes jeugdprofessional¹⁴

De jeugdprofessional in het nieuwe jeugdstelsel:

- werkt cliëntgericht, sluit aan bij eigen kracht cliënt en netwerk;
- werkt doelgericht aan de gezonde ontwikkeling van het kind en een voldoende veilige opvoedingsomgeving;
- kan een juiste *vraaganalyse* uitvoeren (structureel verzamelen van informatie over jeugdige/ gezin en context, vaststellen van mogelijkheden en problemen); gebruikt (risicotaxatie) instrumenten om zorgvragen snel en volledig in kaart te brengen; maakt waar mogelijk gebruik van netwerkconferenties;
- handelt vanuit een integrale visie;
- biedt passende ondersteuning: lichte inzet waar mogelijk, zwaar waar nodig; verwijst naar specialistische zorg waar nodig en weet er op tijd passende deskundigheid er bij te halen;
- werkt contextueel: het 'gewone leven' en de opvoed context blijft altijd in beeld evenals contact te school, sportvoorzieningen en netwerk;
- beschikt over goede gesprekstechnieken;
- werkt planmatig, inzichtelijk, methodisch, doelmatig, efficiënt en resultaat gericht m.b.v. effectieve programma's en betrouwbare (taxatie)instrumenten;
- handelt volgens professionele standaarden (beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen);
- registreert en rapporteert adequaat gedurende het hele proces van ondersteuning en hulp;
- committeert zich aan de geldende privacywetgeving;
- blijft zich ontwikkelen en leren, reflecteert op eigen handelen, kent eigen grenzen en die van de cliënt en weet op tijd wanneer hoe andere kennis in te schakelen.

Familiegroepsplan

In de Jeugdwet is vastgelegd dat ouders/gezinnen de mogelijkheid krijgen om samen met familie, vrienden en anderen, die tot de sociale omgeving van de jeugdige behoren, een familiegroepsplan op te stellen. Indien ondersteuning ingezet wordt, wordt samen met jeugdige/opvoeder een familiegroepsplan opgesteld waarin onder meer perspectief en doelen en resultaten worden beschreven. Daarbij houdt het gezin zo veel mogelijk zelf de regie. Ook kan een familiegroepsplan door de werker worden opgesteld in samenwerking met het gezin. In die situaties waarin het gezin dit zelf niet kan of wil, of indien er sprake is van een maatregel, wordt er een hulpverleningsplan opgesteld. In de vastlegging van de gegevens ligt de nadruk op zorgvuldigheid.

Privacy

Een aantal uitgangspunten:

- Voor jeugdhulpverleners en medewerkers van gecertificeerde instellingen geldt dat zij alleen informatie aan anderen mogen geven, of anderen inzage in het dossier mogen geven met toestemming van de betrokkene (artikel 7.3.11 lid 1 Jeugdwet).
- Mocht het nodig zijn om informatie te geven aan een andere jeugdhulpverlener die *rechtstreeks* bij die jeugdhulp betrokken is, dan mag de *noodzakelijke* informatie worden gegeven die nodig is voor de uit te oefenen taak.
- Ook al mag de jeugdhulpverlener in sommige gevallen gegevens uitwisselen zonder toestemming, als hij daarmee niet handelt conform de zorg van een goed hulpverlener, dan moet hij het verstrekken van de gegevens achterwege laten (artikel 7.3.11 lid 3 Jeugdwet).

¹³ <http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl>

¹⁴ Zoals omschreven in de Jeugdwet, de contourennota in de kwaliteitskaders

Uitzondering voor bovenstaande uitgangspunten: indien er sprake is van een noodsituatie of indien de jeugdhulpverlener van mening is dat hij alleen door anderen te informeren ernstig nadeel voor de jeugdige of zijn ouder kan voorkomen, is het mogelijk om zonder toestemming van de jeugdige of zijn ouder, gegevens te verstrekken. Er kan dan een beroep worden gedaan op overmacht. Voor een beroep op overmacht moet er sprake zijn van een concreet (levens)gevaar, dat rechtvaardigt dat de belangen van de jeugdige zwaarder wegen dan het beroepsgeheim van de jeugdhulpverlener.

6 REFERENTIEKADER VERANTWOORDE WERKTOEDELING

De gemeente is verplicht om de norm *verantwoorde werktoedeling* toe te passen op de Toegang. Bij het toedelen van taken dient rekening gehouden te worden met de specifieke kennis en vaardigheden van de jeugdprofessional. Bij de inzet van de medewerkers wordt voldaan aan de eisen van de inrichting van de Toegang.

Er dient kennis aanwezig te zijn ten aanzien van de volgende domeinen:

- opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen,
- opvoedingssituaties waardoor jeugdigen mogelijk in hun ontwikkeling worden bedreigd,
- taal- en leerproblemen,
- somatische aandoeningen,
- lichamelijke of verstandelijke beperkingen,
- kindermishandeling en huiselijk geweld.

Professionals in de jeugdhulp dienen bevoegd en bekwaam te zijn om de aan hen toebedeelde taken uit te voeren. In de Jeugdwet wordt beroepsregistratie geïntroduceerd als een middel om hun vakbekwaamheid aan te tonen, zoals geregistreerde professionals uit het Kwaliteitsregister Jeugd. Registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd of het BIG register biedt een herkenbaar kwaliteitskeurmerk en erkenning van de vakbekwaamheid van professionals.

De toegang tot jeugdhulp is een van de taken die uitgevoerd dient te worden door geregistreerde professionals opgenomen in het kwaliteitsregister jeugd óf door BIG geregistreerde jeugdprofessionals met passende kennis en vaardigheden voor die taak.

Of een teamlid van een toegangsteam gezien moet worden als een professional die zich moet registreren hangt af van de werkzaamheden die hij uitvoert:

- Het proces van vraagverheldering in de toegang, het kunnen geven van adviezen aan professionals en het beslissen of en zo ja, welke jeugdhulp nodig is, vergt vakbekwaamheid en deskundigheid en dus registratie.
- Professionals in de jeugdhulp die op hbo- of wo-niveau werken moeten geregistreerd zijn.
- Generalistisch werkende consultants professionals op mbo-niveau zullen vaak ook geregistreerd moeten zijn om de kwaliteit goed te kunnen borgen.

Leidend principe daarbij is 'comply or explain', d.w.z. er mag hiervan worden afgeweken indien men dit kan uitleggen.

Tot slot: een verantwoorde werktoedeling betekent niet alleen werken met voor de uitvoering van de taak bevoegde en bekwame professionals, maar ook dat de professional over voldoende middelen en goede werkomstandigheden beschikt om zijn vak goed uit te kunnen oefenen.

3 CHECKLIST TOEGANG JEUGDHULP

Het referentiekader wordt in dit hoofdstuk nader uitgewerkt in een checklist gebaseerd op de kwaliteitscriteria die nodig zijn voor een goed functionerend jeugdstelsel in de Groninger Gemeenten: *een gezond en veilig opvoed- en opgroei-klimaat voor alle jeugdigen én een efficiënte en effectieve inzet van kwalitatief goede jeugdhulp*.

De checklist bestaat uit vragen die je jezelf, of als team, kunt stellen. Ieder team(lid) kan hierbij zelf bezien in hoeverre een item goed verloopt (groen), voldoende is (oranje) of om actie vraagt (rood).

De uitkomsten kunnen gebruikt worden om samen met elkaar te bespreken wat er goed gaat, wat er beter kan en wat er beter moet. Belangrijke vraag daarbij is: "Hoe staat de thermometer in ons team op dit thema: op groen, oranje of rood, en wat gaan we daaraan doen?". Vervolgens kan gezamenlijk bekeken worden welke vervolgactie wenselijk en nodig zijn (zie hiervoor hoofdstuk 4).

Het verdient aanbeveling deze checklist samen met een gedragswetenschapper/ inhoudelijk verantwoordelijke door te nemen en met elkaar over in gesprek te gaan.

1. CHECKLIST VERANTWOORDE HULP			
Het basisteam:			
1. heeft inzicht in de problematiek van jeugdige en opvoeders die het zijn/haar regio voorkomt			
2. doet aan preventie met en in de lokale omgeving van de jeugdige en geeft deskundig advies aan diegene die beroepsmatig met jeugdigen werken			
3. heeft bij cliënten altijd overzicht van krachten en zorgen van zowel jeugdige gezin als netwerk			
4. biedt (indien nodig en dit kan volstaan) lichte ondersteuning/jeugdhulp op maat met en rondom het gezin in aansluiting bij achtergrond, mogelijkheden en beperkingen van jeugdige, gezin en netwerk en in aansluiting bij (voor) schoolse voorzieningen			
5. betreft jeugdigen en ouders bij de hulp			
6. biedt hulp die veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht is en maakt daarbij gebruik van bewezen effectieve methoden			
7. evalueert regelmatig over het resultaat van de geboden hulp en handelt daarbij volgens professionele standaarden (zie 6: professioneel handelen)			
8. voert 'mandatering' uit op vastgelegde wijze			

2. CHECKLIST CASUSREGIE

In het team geldt:

1. iedere jeugdige waarvoor ondersteuning/jeugdhulp wordt geboden heeft een eigen (familie)plan en één casusregisseur (bv ouder of hulpverlener), die de casus waar nodig oppakt, coördineert en regisseert gedurende het gehele traject
2. casusregisseur is bij voorkeur de uitvoerend professional uit het basisteam (*regulier casemanagement*)
3. casusregisseur heeft de kennis over verantwoordelijkheden, regievoering en doorzettingsmacht en heeft de vaardigheden en de attitude om casusregie te voeren
4. casusregisseur werkt volgens de afgesproken wijze en route m.b.t. triage, zorgtoeleiding en veiligheid
5. casusregisseur werkt op een methodische wijze waarbij het hulpverleningsproces stapsgewijs wordt onderzocht, uitgevoerd, gevolgd en geëvalueerd (cyclisch proces)
6. casusregisseur registreert en rapporteert op zorgvuldige en transparante wijze gedurende het hele proces.
7. deskundigheid m.b.t. casusregie is breed verspreid over het team
8. indien er zorgen zijn over veiligheid wordt er overwogen kennis toe te voegen vanuit expertpool c.q. ondersteunende veiligheidsinstanties, zoals preventieve jeugdbescherming, veilig thuis, veiligheidshuis, etc. en waar nodig ingezet
9. indien bij meervoudig complexe zaken de casusregisseur ervaart over onvoldoende competenties te beschikken, wordt overwogen de casus (tijdelijk) over te dragen aan een ander casusregisseur of een *specialistisch casemanager* en indien nodig aangevraagd en vindt er een warme overdracht plaats.
10. indien jeugdige verblijft in een intramurale setting worden afspraken gemaakt over waar de casusregie is belegd gedurende en na het verblijf.

3. CHECKLIST ZORGTOELEIDING NAAR JEUGDHULP

Het basisteam

1. is als toegang naar de jeugdhulp zichtbaar, herkenbaar en benaderbaar voor burgers met zorgvragen.
2. Heeft helder naar jeugdhulpaanbieders gecommuniceerd wie de gemandateerde professionals zijn.

De professional uit het basisteam:

3. stemt de in te zetten hulp af op eerder ingezette hulp en de daarbij behaalde resultaten
4. heeft kennis en vaardigheden voor het goed uitvoeren van triage: analyseert op systematische wijze de krachten en zorgen van jeugdige, gezin en netwerk (vraagverheldering) en gebruikt hiervoor bewezen effectieve instrumenten
5. formuleert op basis van de vraagverheldering, de mogelijkheden en beperkingen van jeugdige, gezin en netwerk, de aard en de urgentie van de problemen. Hij/zij doet dit samen met ouders en jeugdige wat de hulpvraag en de best passende ondersteuning is
6. kent en volgt de zorgroutes van de Groninger gemeenten
7. kent en volgt de vastgestelde routes en wettelijke eisen die leiden tot inzet van beschermingsmaatregelen (zie o.a. routes veiligheid)
8. neemt kernbeslissingen over de in te zetten ondersteuning in multidisciplinair verband
9. beslist over de inzet van passende (professionele) hulp vanuit het uitgangspunt 'licht waar mogelijk, zwaar waar nodig'
10. consulteert vooral bij meervoudige complexe problematiek bijtijds de expertpool met als doel gezamenlijk maatwerk te ontwikkelen
11. vraagt bij alle beoogde inzet van niet vrij toegankelijke jeugdhulp (zie voor overzicht rigg.nl) de expertpool om advies
12. maakt een keuze voor integrale, efficiënte inzet van jeugdhulp en effectief gebleken interventies bij gecontracteerde aanbieders
13. heeft kennis van de regelgeving bij de inzet van individuele voorzieningen, zoals voorwaarden inzet PGB en voorliggende voorzieningen als Wlz
14. heeft kennis van de inhoud van de jeugdhulp zoals geboden door de gecontracteerde zorgaanbieders
15. frontoffice zorgt bij een doorverwijzing (in afstemming met jeugdige/ouders) voor een persoonlijke, tijdige en volledige overdracht naar de betrokken instanties/jeugdhulpaanbieder. De doorverwijzing aan de jeugdhulpaanbieder bestaat uit het ingevulde RIGG formulier (met de volledige contactgegevens jeugdige, gezagsdragers en casusregisseur en aard en omvang jeugdhulp) én de volgende aanvullende overdrachtsgegevens: een samenvatting van de
  - uitkomsten van de vraagverheldering,
  - de probleem- en krachtenanalyse,
  - de inschatting van de ondersteuningsbehoefte jeugdige en gezinssysteem/ netwerk en
  - een onderbouwing van de aangevraagde ondersteuning.

16. CHECKLIST VEILIGHEID

De professional uit het basisteam:

1. heeft een actueel beeld van de veiligheid van jeugdigen waarbij hij/zij is betrokken
2. is te allen tijde transparant naar jeugdigen en ouders ten aanzien van gehanteerde normen met betrekking tot veilig opgroeien
3. kan veiligheidsrisico's, ontwikkelingsbedreigingen en suïcide risico's adequaat signaleren/herkennen en onderzoeken aan de hand van gesprekken met jeugdige, gezin en netwerk en weet waar hij/zij op moeten letten
4. voert bij meervoudige en complexe problematiek van volwassenen, die tevens opvoeder zijn, altijd een veiligheidscheck uit bij de kinderen uit (de zgn. 'kindcheck')
5. brengt zorgelijke signalen systematisch in kaart om patronen te kunnen ontdekken
6. kan signalen beoordelen op aard, ernst en urgentie, mede aan de hand van een gestandaardiseerd risico-taxatielijst
7. beoordeelt de veiligheid in multidisciplinair verband en voegt daar waar nodig kennis van veiligheidsdeskundigen toe
8. neemt noodzakelijke en adequate beslissingen op basis van eerder genoemde beoordelingen en grijpt in waar nodig.
9. handelt volgens de meldcode kindermishandeling
10. heeft zicht op taken en rollen veiligheidsinstanties, kent de routes veiligheid in de Groninger Gemeenten en handelt hier naar
11. bespreekt signalen van onveiligheid met ouders en netwerk (bv via een netwerkconferentie) en stelt bodemeisen op
12. stelt een veiligheidsplan op samen met jeugdige/gezin en context en voert samen met ouders en andere betrokkenen samen het plan uit en bewaakt de gemaakte afspraken
13. maakt heldere afspraken over de casusregie
14. stelt het belang van kinderen voorop bij alle maatregelen die kinderen aangaan
15. stelt vast of veiligheidsrisico's zijn verminderd en een voldoende gezonde ontwikkeling van het kind is gewaarborgd

17. CHECKLIST PROFESSIONEEL HANDELEN

De professional uit het basisteam:

1. werkt vanuit een gezamenlijk gedragen theoretisch kader, dat aansluit bij de visie en de doelen van het nieuwe jeugdstelsel (voorbeelden zijn systeemgericht en oplossingsgericht werken /motiverende gespreksvoering etc.)
2. heeft de ruimte om de vraag van de cliënt zorgvuldig te beoordelen, vakkundig te interveniëren en procedureel te handelen
3. biedt ouders/gezinnen de mogelijkheid om samen met hun omgeving een familiegroepsplan op te stellen
4. stelt indien ouders dat zelf niet willen of kunnen, samen met ouders een plan op (met daarin beschreven perspectief, doelen en resultaten)
5. stemt het plan in overleg met jeugdige/ouders af met andere bij het gezin betrokken professionals
6. draagt zorg voor een adequate dossiervoering, zodanig dat doelen, resultaten en voortgang inzichtelijk worden weergegeven
7. maakt gebruik van betrouwbare en valide instrumenten bij met name de vraaganalyse en de risicotaxatie
8. maakt gebruik van bewezen effectieve richtlijnen en protocollen
  - a. de richtlijnen jeugdhulp zijn bekend bij de casusregisseurs en zijn vertaald in de werkprocessen van het basisteam
  - b. de casusregisseurs worden ondersteund om volgens de richtlijnen te werken
9. handelt volgens professionele standaarden (beroepscode/ richtlijnen): werkt planmatig, inzichtelijk, methodisch, doelmatig, efficiënt en resultaatgericht m.b.v. effectieve programma's
10. effectieve besluitvorming vindt plaats in dialoog met ouders en jeugdigen, als cyclisch proces, doelgericht en op basis van een integrale blik
11. werkt samen en stemt af met andere professionals
12. past de privacy richtlijnen toe
13. blijft zich ontwikkelen en leren, reflecteert op eigen handelen, kent eigen grenzen en die van de cliënt en laat waar nodig op tijd andere deskundigen/ specialisten meedenken

18. CHECKLIST VERANTWOORDE WERKTOEDELING

In het basis team geldt:

1. In de toegang is kennis aanwezig ten aanzien van: opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, opvoedingssituaties waardoor jeugdigen mogelijk in hun ontwikkeling worden bedreigd, taal- en leerproblemen, somatische aandoeningen, lichamelijke of verstandelijke beperkingen en kindermishandeling en huiselijk geweld
2. medewerkers zijn bevoegd en bekwaam om de taken uit te voeren; medewerkers toegang zijn opgenomen in het kwaliteitsregister jeugd óf BIG geregistreerde professionals met basiskennis op het terrein van jeugdhulp
3. er kan worden uitgelegd indien er wordt afgeweken van het vorige punt
4. de formatie en kwaliteit van de medewerkers is afgestemd op de regionale ondersteuningsbehoeften van jeugdigen en opvoeders
5. er is sprake van spreiding en borging van een brede kennis van zowel de problemen van de jeugdige en gezinssysteem verspreid over de verschillende zorgdomeinen van de jeugdhulp
6. er wordt bij het toedelen van de taken rekening gehouden met de specifieke kennis en vaardigheden van de professional
7. er is voldoende kwalitatief personeel voor de uitvoering van de werkzaamheden en er is sprake van een goede balans in de taken en de formatie zodat de uitvoering van de jeugdhulp vanuit de basisteams niet in het gedrang komt
8. er is voldoende inhoudelijke praktijkbegeleiding/
gedragswetenschappelijke kennis aanwezig in het team ter ondersteuning van een inhoudelijk verantwoorde werkwijze
9. iedere professional beschikt over voldoende middelen en goede werkomstandigheden om zijn/haar taken uit te kunnen oefenen

4 Verbetersuggesties

In dit hoofdstuk worden een aantal verbetersuggesties benoemd m.b.t. de inrichting en de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdhulp in de basisteams/basisondersteuning. Afhankelijk van de uitkomsten uit de checklist kunnen deze acties worden ingezet.

1 VERBETERSUGGESTIES VERANTWOORDE HULP		
AANDACHTSPUNTEN	MOGELIJKE ACTIES	VERDERE INFORMATIE
Handelen vanuit de uitgangspunten van Groninger Functioneel Model	Managers en coördinatoren kennen de kaders van het nieuwe jeugdstelsel, zoals afgesproken in de 23 Groninger Gemeenten, verhelderen deze naar de medewerkers en sturen op de uitvoering Benut de informatie op de RIGG-site en benut de RIGG Helpdesk	<i>Contouren Groninger jeugdstelsel</i> http://rigg.nl/Bibliotheek/320186.aspx?t=Notitie+Contouren+jeugdstelsel+Groningen+2015-2018+(febr+2014)
Kennis van regionale ondersteuningsbehoeften		http://www.kinderenintel.nl/
Vraagverheldering	Organiseren van een training 'vraagverheldering' en spreek af welke instrumenten daarbij ondersteunend kunnen zijn (als Strengths en Difficulties Questionair, vragenlijsten opvoedcompetenties, elkaner werkwijze).	<i>Vraagverheldering</i> http://www.nji.nl/nl/Databanken/Databank-Instrumenten/Strengths-and-Difficulties-Questionnaire-(SDQ) http://www.nji.nl/Opvoedingsondersteuning-Praktijk-Instrumenten https://www.elker.nl/gemeenten/elkaner-werkwijze
Familiegroepsplan	Ouders en netwerk in de gelegenheid stellen een familiegroepsplan op te stellen. Organiseren van een workshop waarin medewerkers uitleg krijgen over het familiegroepsplan en hoe zij het gezin en het netwerk daartoe kunnen uitnodigen.	<i>Familiegroepsplan</i> (https://www.voordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/1526-factsheet-familiegroepsplan-nu-beschikbaar-ter-consultatie-bij-nji)
Betrekken van ouders	Organiseren van een gesprekstraining 'aansluiten bij eigen kracht'	<i>Aansluiten bij eigen kracht</i> https://www.wijkteamswerkenmetjeugd.nl/eigen-kracht-en-sociaal-netwerk <i>Samenwerking met ouders</i> http://www.nji.nl/nl/Publicaties/Publicaties-Samen-met-jeugd-en-ouders , http://www.nji.nl/nl/Publicaties/Generalistisch-werken http://www.nji.nl/Samen-beslissen

2 VERBETERSUGGESTIES CASUSREGIE

AANDACHTSPUNTEN	MOGELIJKE ACTIES	VERDERE INFORMATIE
casusregisseur heeft de kennis over verantwoordelijkheden, regievoering en doorzettingsmacht en heeft de vaardigheden om casusregie te voeren	Het opzetten van inhoudelijke bijscholing ten aanzien van de casusregie	<i>Triage en casemanagement</i> <u>http://www.rigg.nl/Bibliotheek/316400.aspx?t=Notitie+zorgroutes%2c+triage+en+casemanagement+(aug+2014)</u>
kennis over mogelijkheden en inzet van preventieve jeugdbescherming en specialistisch casemanagement	Het afspreken van wie waarvoor verantwoordelijk is	
Heldere en praktische beschrijving van taken, verantwoordelijkheden en werkwijze van een casusregisseur, bepalen van (mate van) inzet van casusregie, van ondersteuning van de casusregisseur en van registratie en verslaglegging	Per gemeente (of als gezamenlijke gemeentes) uitwerken en opschrijven.	

3 VERBETERSUGGESTIES TOELEIDING NAAR JEUGDHULP

AANDACHTSPUNTEN	MOGELIJKE ACTIES	VERDERE INFORMATIE?
Zichtbaarheid, herkenbaarheid toegang	Heldere communicatie naar burgers over opzet en inrichting toegang jeugdhulp	https://www.voordejeugd.nl/ondersteuning/ondersteuning/toolkit-toegang <i>Toegang tot de zorg in Groningen:</i> http://rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Toegang+tot+de+zorg/default.aspx
Kennis over zorgroutes Groninger gemeenten en hiernaar handelen	Neem samen de zorgroutes door	<i>Zorgroutes in Groningen:</i> http://rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Filmpjes+zorgroutes+Jeugdhulp/default.aspx
Kennis over kerntaken expertpool en hiernaar handelen	Lees de afspraken over de rol en de functie van de expertpool door	<i>Expertpool in Groningen</i> http://rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Expertpool/default.aspx
Overzicht aanbod gecontracteerde aanbieders		<i>Overzicht gecontracteerde aanbieders 2015</i> http://www.rigg.nl/Bibliotheek/333134.aspx?t=Overzicht+budgetgefinancierde+en+tariefgefinancierde+zorgaanbieders <i>Overzicht aanbod gecontracteerde aanbieders 2015</i> http://rigg.nl/Bibliotheek/367849.aspx
Kennis over vrij en niet- vrij toegankelijke zorg en hiernaar handelen		<i>Vrij en niet vrij toegankelijke jeugdhulp</i> http://www.rigg.nl/Inrichting+van+de+toegang/Expertpool/Vrij+en+niet+vrij+toegankelijke+hulp/328955.aspx?t=Vrij+en+niet+vrij+toegankelijke+hulp
Kennis over toeleiden naar jeugdhulp, adequaat uitvoeren van triage	Neem samen de richtlijn door: 'Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp'	<i>Toeleiding naar jeugdhulp</i> http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/beslissen-passende-hulp/
Helderheid over criteria op- en afschalen	Stel deze samen op met de expertpool en deel deze met ander regio's	
Samen met ouders beslissen over passende hulp	Neem samen de richtlijn door: 'Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp'	<i>Samen beslissen over passende hulp:</i> http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/beslissen-passende-hulp/ <i>Richtlijnen uithuisplaatsing:</i> http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/uithuisplaatsing/ <i>Richtlijnen crisisplaatsing:</i> http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/crisisplaatsing/ <i>Richtlijnen residentiële jeugdhulp:</i> http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/residentiele-jeugdhulp/ <i>Richtlijnen pleegzorg:</i> http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/pleegzorg/

4 VERBETERSUGGESTIES VEILIGHEID

AANDACHTSPUNTEN	MOGELIJKE ACTIES	VERDERE INFORMATIE
<p>Inschatten veiligheidsrisico's, ontwikkelingsbedreigingen en suïcide risico's</p>	<p>Train medewerkers in het signaleren van signalen van onveiligheid. Benut hiervoor de passende instrumenten</p>	<p>https://www.wijkteamswerkenmetjeugd.nl/veiligheid-thuis-en-op-school</p> <p><i>Signaleren en handelen</i> http://www.nji.nl/nl/Publicaties/Kindermishandeling-signaleren-en-handelen</p> <p><i>Protocol voor van middelen afhankelijke (aanstaande) ouders; neem contact op met veilig thuis</i></p> <p><i>Richtlijn suïcidepreventie</i> https://www.ncj.nl/landelijke-coördinatie/overzicht-landelijke-documenten/richtlijn/?item=43</p> <p><i>Monitor aanpak kindermishandeling:</i> http://www.nji.nl/nl/Monitor-Aanpak-Kindermishandeling-Shaken-baby-syndroom.pdf</p>
<p>Bespreken veiligheid en signalen met ouders</p>	<p>Organiseren van een training in het bespreken van signalen van onveiligheid met ouders</p>	<p>http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Bespreken-met-ouders-en-kinderen</p>
<p>Uitvoeren van een kindcheck uit bij hulpverlening aan volwassenen.</p>	<p>Vetrekken van informatie over de uitvoering van een kindcheck</p>	<p><i>Checklisten veiligheid</i> https://www.augeo.nl/nl-nl/kindcheck/kindcheck/</p>
<p>beoordelen veiligheid op aard, ernst en impact</p>	<p>Train medewerkers in het beoordelen van aard, ernst en urgentie van signalen van onveiligheid en het toepassen van passende interventies. Benut hiervoor de passende instrumenten</p>	<p>LIRIK http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-Risicotaxatie-Kindveiligheid-(LIRIK)/Download-de-LIRIK.html</p>
<p>handelen volgens meldcode kindermishandeling en opstellen veiligheidsplan</p>	<p>Er zorg voor dragen dat er een aantal mensen deskundig is in het uitvoeren van voornoemde aandachtspunten en getraind is in 'Signs of Safety'</p> <p>Zet inhoudelijke bijscholingsplannen. Maak daarbij gebruik van de opzet zoals aangeleverd wordt door Veilig Thuis, JB Noord en de expertpool (NB dit deskundigheidsbevorderingsplan veiligheid is in ontwikkeling onder regie van Veilig thuis).</p> <p><i>Coördinator expertpool:</i> Draagt er zorg voor dat er per basisteam en per expertpool minimaal twee mensen deskundig zijn op het gebied van veiligheid. Draagt er tevens zorg voor dat deze kennis onderhouden en verspreid wordt.</p>	<p><i>Wet 'meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'</i> https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/inhoud/meldcode</p> <p><i>Actieplan kinderen veilig</i> https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2011/11/28/actieplan-aanpak-kindermishandeling-2012-2016-kinderen-veilig</p> <p><i>Handreiking kindermishandeling 'Digitale handreiking aanpak kindermishandeling stelselwijziging Jeugd'</i> https://www.voordejeugd.nl/ondersteuning/downloads/handreikingen</p> <p>Veilig thuis kaart NJI http://www.nji.nl/nl/Veiligthuiskaart.pdf</p> <p><i>Trauma en kindermishandeling:</i> http://www.kenniscentrum-kjp.nl/Professionals/Stoornissen/Trauma-en-</p>

		kindermishandeling/Omschrijving-11 <i>Stoppen en helpen</i> http://www.nji.nl/nl/Publicaties/Stoppen-en-helpen http://www.nji.nl/Signs-of-Safety
helderheid over taken en rollen veiligheidsinstanties	Neem kennis van de informatie op de betreffende sites	
Helderheid over kindermishandeling en multiprobleemgezinnen	Neem kennis van de informatie op de betreffende sites	http://www.richtlijnenjeugdhelp.nl/kindermishandeling/ http://www.richtlijnenjeugdhelp.nl/multiprobleemgezinnen/
helderheid over routes veiligheid in de Groninger Gemeenten en hier naar handelen	Neem kennis van de informatie op de betreffende sites	<i>Veiligheidsroutes in Groningen:</i> http://riag.nl/Inrichting+van+de+toegang/Veiligheidsroutes/default.aspx

5 VERBETERSUGGESTIES PROFESSIONEEL HANDELEN		
AANDACHTSPUNTEN	MOGELIJKE ACTIES	VERDERE INFORMATIE
Kennis van systeemtheorie/ oplossingsgericht theorie /motiverende gespreksvoering		
Gebruik van effectieve richtlijnen en protocollen	Gebruik maken van evidenced based middelen/ vragenlijsten en werkwijzen. Gebruik ontwikkelde richtlijnen.	<i>Handreikingen jeugdhulp</i> (ADHD, ernstige gedragsproblemen, KOPP, middelengebruik, problematische gehechtheid, scheiding en problemen van jeugdigen, stemmingsproblemen): https://www.voordejeugd.nl/ondersteuning/ downloads/handreikingenRichtlijnen jeugdhulp http://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/ http://www.ggzrichtlijnen.nl/ <i>Effectieve jeugdinterventies</i> http://www.nji.nl/nl/Databanken/Databank- Effectieve-Jeugdinterventies www.kenniscentrum-kjp.nl
Medewerkers zijn bevoegd en bekwaam kwaliteitsregister jeugd óf BIG geregistreerde professionals en handelen volgens beroepscodes		<i>Kwaliteitskader</i> https://www.voordejeugd.nl/stelselwijziging/ professionalisering-jeugdzorg http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en- publicaties/rapporten/2014/12/08/kwaliteits kader-jeugd.html <i>Competentieprofiel Gedragwetenschapper in de jeugdzorg:</i> http://www.professionaliseringjeugdzorg.nl/ pjz/Bestanden/Samenvatting- competentieprofiel-gedragwetenschapper- in-de-jeugdzorg.pdf <i>Competentieprofiel jeugdzorgwerker</i> http://www.professionaliseringjeugdzorg.nl/ pjz/Bestanden/Samenvatting- competentieprofiel-jeugdzorgwerker.pdf
Handelen volgens privacy richtlijnen	Beschrijven en verhelderen van het gemeentelijk privacykader, deze toepassen en elkaar daarover aanspreken.	<i>Privacy</i> <i>Zelfscan privacy:</i> https://vng.nl/onderwerpenindex/sociaal- domein/isd-informatievoorziening-sociaal- domein/nieuws/is-de-privacy-bij-u-goed- ingericht-doe-de-zelfscan https://vng.nl/onderwerpenindex/sociaal- domein-algemeen/nieuws/vng-raadgever- privacy-en-de-decentralisaties https://vng.nl/onderwerpenindex/sociaal- domein/informatievoorziening-sociaal- domein-isd/publicaties/privacy-handreiking- voor-professionals-verwerken- persoonsgegevens https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeug dhulp/nieuws/raadgever-privacy-en-de- decentralisaties-0

		https://www.wijkteamswerkenmetjeugd.nl/uridische-achtergrondinformatie
Methodisch handelen	Er zorg voor dragen dat er een passende inhoudelijke ondersteuningsstructuur is, ingezet op lokaal niveau (gericht op methodiekontwikkeling, het ontwikkelen van een gezamenlijke visievorming en reflectie/casereviews).	
Een ondersteunend systeem van rapportage, registratie en verslaglegging	Zorg dat het systeem naadloos aansluit bij de afspraken over werkwijze, routes en wettelijk gestelde eisen. Zorg dat verschillende systemen (van verschillende gemeentes) op elkaar aansluiten (compatibel zijn). Zorg er voor dat de systemen transparant en dienstbaar zijn voor de cliënt.	

6 VERBETERSUGGESTIES VERANTWOORDE WERKTOEDELING

AANDACHTSPUNTEN	MOGELIJKE ACTIES	VERDERE INFORMATIE
Spreiding en borging van een brede kennis verspreid over de verschillende zorgdomeinen van de jeugdhulp	<p>Zorg dragen voor een goede spreiding en beschikbaarheid van kennis op de volgende gebieden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • psychische problemen en stoornissen, • opgroei- en opvoedingsproblemen, • taal en leer problemen, • somatische aandoeningen, • lichamelijke of verstandelijke beperkingen, • kindermishandeling en huiselijk geweld . 	<p><i>Opzet basisteams</i> https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/publicaties/een-functioneel-ontwerp-zorg-voor-jeugd</p> <p><i>Vuistregels voor expertise in de toegang:</i> https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/jeugdhulp-7-vuistregels-voor-expertise-in-de-toegang</p> <p><i>Professionals in basisteams:</i> http://www.nji.nl/Professionals-in-wijkteams</p>
De formatie en kwaliteit afgestemd op de regionale ondersteuningsbehoeften		<p><i>Overzicht ondersteuningsvragen jeugdigen per regio.</i> http://www.kinderenintel.nl/</p>
Voldoende middelen en goede werkomstandigheden		
Er is sprake van een verantwoorde werktoedeling	Zorg dragen voor een verantwoorde werktoedeling en vermindering van werkdruk	<p><i>Verantwoorde werktoedeling</i> https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/12/08/kwaliteitskader-jeugd</p>
Sturing op bedrijfsvoering en op inhoud	Van belang bij de aansturing een scheiding aan te brengen tussen het sturen op werkprocessen en het sturen op kwaliteit. Deze aansturing beleggen bij verschillende functionarissen.	